Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... гарана | № 134 (16657) | 1984 оной июниин 12, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

ЗАЛУУШУУЛАЙ АЖАЛАЙ ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

...социалис мүрысөөндэ үн... туйлаһанай түлөө 1983 ...дээр ВЛКСМ-эй ЦК-гай дам... туг барюулагдаба гэбэл: «БАМтоннельстрой» управле... тоннельнэ отрядай комсо... комплексно бригадада ... Ленинскэ комсомолой шан... Валерий Прокушев, комсорг (Гладиборода).

* * *

...жэлэй даабаринуудые дүүргэ... социалис мүрысөөндэ ажалай ...дые туйлаһанай, ниитын үй... ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ ... хабаадаһанай түлөө ВЛКСМ... «Ажалай шэн габьяа» гэһэн ...шагнагдаа гэбэл:

... Цырен-Ханда Базаровна — ...ой Оёорой совхозой һаали...

...ий Алексеевич — Хэжэнгын ...жэнгын леспромхозой комсо...лай бригадын бригадир.

* * *

...рай түмэр замай барилга ...ектнүүдые болзорһоонь урид ...оруулгые хангажа, үйлэдбэ...рые ба барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанай түлөө ЕЛКСМ-эй ЦК-гай «Байгал-Амарай түмэр замай барилгада хабаадаһанай түлөө» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба гэбэл:

Бритиков Вячеслав Петрович — Хойто-Байгалай районой «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 581-дэхи СМП-гэй замай монтернуудай бригадир.

* * *

Пионернүүд болон һурагшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар эдэбхитэй хүдэлмэриин түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Пионерскэ вожатада» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба гэбэл:

Глазкова Галина Федоровна — Хоринск һууринай 4-дэхи дунда һургуулиин ахалагша пионервожата.

* * *

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһанай түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Комсомолдо эдэбхитэйгээр хүдэлһэнэй түлөө» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба гэбэл:

Назарова Прасковья Павловна — Улаан-Үдын районой В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комсомолой комитедэй секретарь;

Дробышева Нина Николаевна — Улаан-Үдын авиазаводой инженер-конструктор;

Никонова Екатерина Ивановна — Джидакомбинадай Захааминай совхозой шубуушан.

* * *

XI табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар социалис мүрысөөндэ ажалай үндэр дүнгүүдые туйлаһанай, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанай түлөө, мүн Буряадай комсомолой 60 жэлтэй дашарамдуулан, үйлэдбэриин талаар 1983 оной Буряадай комсомолой шангай лауреадай нэрэ зэргэ олгогдоо гэбэл:

Корнакова Вера Ивановнада — Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой һаалишан.

Соктоев Роман Шойжиловичта — Захааминай районой Санагын совхозой мал адуулагша;

Сутурин Сергей Николаевичта — Мухар-Шэбэрэй районой «Авангард» совхозой механизатор;

Молокшонова Долгор Сыреновнада — «Жилгражданстрой» трестын 162-дохи ПМК-гай штукатур-шэрдэгшэ;

Чернигин Анатолий Николаевичта — Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой электровозой машинист;

Милюшина Ольга Ивановнада — Улаан-Үдын горпромторгын Худалдаа наймаанай байшангай ахалагша наймаалагша;

Айданов Кадыр Тимирхановичта — Баргажанай леспромхозой модо зөөдэг машинын жолоошон;

Матреника Галина Николаевнада — оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй 2-дохи цехэй оёдолшон.

* * *

Искусствын ба уран һайханай туйлалтануудай талаар Буряадай комсомолой шангай лауреадай нэрэ зэргэ олгогдоо гэбэл:

Жимбиева Рыгзема Цыденжаповнада — Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной уран зурааша («Сагаалган», «Одото» гэжэ сервизүүдые, «Буряад орон» гэжэ гоёогдоһон табаг бүтээһэнэй түлөө).

Арадай аман зохёолой «Лотос» ансамбльда — Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын арадай уран бэлигэй ба соёл гэгээрэлэй научно-методическа түб (һүүлшын жэлнүүдэй программануудай түлөө).

ПАРТИЙНА ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Н гэдэхи орлогшо Г. А. Алиев июниин 3-һаа 10 болотор Байгал-Амарай түмэр замаар ябажа, эндэхи ажалшадтай уулзаһан байна. Зүүн Сибирьтэ ба Алас-Дурна хизаарта транспортын холбоое хүгжөөлгын хараа замууд, энэ нютагай социально-экономическа хүгжэлтэдэ, тэрэнэй байгаалиин баялигуудые комплексноор ашаглалгада транспортын холбооной үүргэ тухай асуудалнууд уулзалгануудай гол анхаралда байба.

Г. А. Алиев БАМ-ай түмэр замаар Ленэ станциһаа Комсомольск-на-Амуре хүрэтэр ябаһан, гол түмэр замай һүүлшын километрнүүдэй баригдажа байһан Таксимо—Витим гэжэ габшагай участогта хүрэһэн, түмэр замые зубшан бодхоогдоһон һуурин тосхонууд болон городуудые хараһан, Хойто-Муяын тоннелиие бариха хүдэлмэритэй танилсаһан байна. Тоннель малтаха байгаа проходчигуудтай хөөрэлдэхэдөө, тэдэнэрэй ажалай эрхэ байдалаар, һуудалаар һонирхоо. Болзорһоонь урид Агуу Октябриин 67 жэлэй ойдо бүхы замаар поезднүүдые ябуулха гэһэн БАМ-ай коллективүүдэй харюусалгатай уялгануудые жэншэдгүй дүүргэлгые хангаха зорилготойгоор барилгын хүдэлмэриие хурдадхаха асуудалнуудта уулзалгын үедэ хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдтэй онсо анхарал хандуулагдаба.

Ленэ мүрэн дээрэхи Осетровой, Врангелиин тохойдохи Восточный, Владивостогой худалдаа наймаанай портнуудай ажал хэрэгүүдтэй Г. А. Алиев баһал танилсаба.

Братска ГЭС-ээр, Комсомольск-на-Амуре хотодохи Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ судна бүтээлгын заводоор, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ авиационно заводоор, эндэхи бусад предприятинуудаар ябахадаа, эрдэм. техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын туйлалтануудые үйлэдбэридэ яажа нэбтэрүүлэгдэнэб, ажалша коллективүүдэй социальна хүгжэлтын программа хэр зэргээр бэелүүлэгдэнэб гэжэ һонирхобо.

Г. А. Алиев Номгон далайн Улаан Тугта флодой моряагуудтай уулзаа, дайсадай онгосонуудһаа хамгаалха «Петропавловск» гэжэ томо онгосо дээрэ ябаа. Агуу Совет гүрэнэй далайн хилэнүүдые найдамтайгаар сахин хамгаалхабди, амгалан тайбан байдалые хёрхоор аршалхабди гэжэ Номгон далайн флодой моряагууд найдуулһан байна.

Хабаровска ба Приморско хизаарнуудай партийно-ажахын эдэбхитэдтэй уулзалганууд болоһо. КПСС-эй ЦК-гай февралиин ба апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй, нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгын үндэһөөр ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, суртал бодолой-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха зорилгонууд хаража үзэгдөө.

Г. А. Алиевтай хамта ябалсаа гэбэл: Эрхүүгэй областёор—партиин обкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Ситников, Буряадай АССР-ээр—партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков ба автономито республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Б. Саганов, Шэтын областёор—облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Г. В. Попов, Амарай областёор—партиин обкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Авраменко, Хабаровска хизаараар — партиин крайкомой нэгэдэхи секретарь А. К. Черный ба крайгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. С. Пастернак, Примориин хизаараар—партиин крайкомой нэгэдэхи секретарь Д. Н. Гагаров ба крайгүйсэлкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшонор Ю. И. Строконев, А. В. Лисуренко, мүн тэрэшэлэн Алас-Дурнын Улаан Тугта сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша И. М. Третьяк, Номгон далайн Улаан Тугта флодые командалагшын нэгэдэхи орлогшо Н. Я. Ясоков.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛАЙ УДЭР

...ЛУУН ХАҺА ОРОНХОЙ...

...ой үргэн дэлюун ...эжэнгын Шанааһаа ...орон нэмжынэ. ...уутай хүхы шу...доход абяан хүжэ ...эр соностсно. ...н гэжэ ехэ хүб...ниэ абаһан Ху...эб ехээр үерлэн...алин мэлмэлһээр ...хана. Хабсагайн ...рахада. Доодо...бэеын сабшалан ...ажа ундалуулаг... таляанаар ху...байна.

Хэжэнгын сов... отделениие эр... жэл хүдэлжэ ...эдээ баян дүй ...оһон Цыренда...ич Дубшановтай ...нүүдэй зуһадаг, Худан голоор ... Эндэ малшадай ...үхэһаань түрүүн ... шэнэлэгдэн за...., малшадай бай...залагдан бариг...

...орой болотор, ...оной үедэ даа...үйгеэр малша... дулаалагдаа,—...ши, Дондокович хөөрэнэ. Майн хахадһаа малшад зуһаландаа буунхай.

Эндэхи үрэжэлтэ баян бэлшээридэ малай бэлшэхэнь холоһоо харагдана. Буруу, хашарагуудай гүүртэнүүд эндэ олон байрланхай. Модо урадхуулдаг байһан конторһоо баруулжаа 92 эмэ хашарагтай Александр Меньшиковэй, 80 эрэ хашарагтай Михаил Маруенкевичэй даадаг хоёр гүүртэ зуһана. Тиихэдэ Тужын арада 80 эрэ буруутай бэрхэ малшан Даша Жигмытов, үнинэй дүршэлтэй үхэршэн Дондок Шойнжуров 110 эрэ буруу даажа абанхай харууһална. Үбэртэнь 79 эрэ хашараг адуулдаг Намсарай Будэббазаров, 80 буруу түлжүүлдэг Бата-Мүнхэ Цыбиков гэгшэд түбхинэнхэй юм. Мүн эндэ 80 эмэ хашараг Павел Лацов тобиржуулна.

Тиигэжэ Худан голдо бүхыдөө 600 малтай долоон гүүртэ зунай бэлшээридэ гаргагдаад оруулагдана. Малай ундалха уһа, таляан сөөрэмүүд эндэ элбэг.

— Халуун ажалаймнай хаһа ороо. һүүлэй бороогой удаа бэлшээри хараа байса һайжараа. Малаа һайнаар адуулжа уһалжа, гадартайхан мяха гүрэндөө тушаахые оролдохобди,— гэжэ, бригадир Виктор Раднаевич Рабданов хөөрэнэ.

Малаа гарзалуулангүй урагшатайгаар ногоон дээрэнь гаргалсаһан тэжээлэй цехэй хүдэлмэришэн Михаил Базаров бурдуу бэлдэжэ, туйлай ехэ туһа хүргэһэн байха.

В. Р. Рабдановай бригадын малшад Захааминай малшадай жэшээгээр зунай бэлшээриин үедэ үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые ехээр нэмээхэ зорилготойгоор ажаллажа байна. Тиихэдэ бэрхэ малшан Дондок Шойнжуров, мүн дүршэлтэй бурууушан Даша Жигмытов гэгшэд үүсхэлшэдһээ гээгдэхэгүйл байха гэжэ отделениие эрхилэгшэ Ц-Д. Д. Дубшанов, бригадир В. Р. Рабданов магтан байгаа һэн.

Хэжэнгын совхозой нэгэдэхи отделениин малшад зунай бэлшээриин үеые ашагтайгаар хэрэглэжэ, һүрэг малаа һайнаар хүшэлүүлэн таргалуулхын түлөө мүрысэн ажаллана.

Ж. БАДМАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ДААБАРИҺАА ГАДУУР

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалай коллектив, Россиин гүрэндэ Буряад оронойһайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойе угтуулан, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаба.

Тус филиалай оёдолшод июниин 30 болотор байгша оной хахад жэлэй түсэб дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган түхэригэй продукци гаргаха байна. Үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, бүхыдөө 56 мянган түхэригэй продукци гаргагдахаар хараалагданхай. Тиигэжэ тэдэнэр ажалай бүтээсын ургалтын талаар даабаряа 1 процентээр үлүүлэн дүүргэхэ юм. Гадна 6 шэнэ зүйлнүүдые Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртүүлхэ, мүн лэ «Н» индекстэй хоёр хубсаһа шэнээр гаргаха гэжэ оёдолшод шиидэбэ.

Филиалай түрүү оёдолшон Анна Петровна Пестерова энэ үдэр болотор табан жэлэй түсэбэй орондо 7,5 жэлэй даабарие дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байнхай. Оёдолшод Марфа Игнатьевна Слепнева, Ольга Ильинична Утенкова гэгшэд табан жэлэй түсэбэй орондо 6,5 жэлэй даабари дүүргэхээр хараалба.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

ХОЛЫН ХАРААТАЙ

Россиин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад оронойнгоо һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойе амжалта түгэсөөр үгтаха гэжэ шиидэһэн гарай бүлэгүүдые бүтээдэг туршалгын заводой коллектив продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие июниин 25-да дүүргэхын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байна.

Үйлэдбэриин ноосэнүүдые гүйсэд хэрэглэһэнэй ашаар 13 шэнэ эд хэрэгсэл тус заводой коллектив бүтээн гаргаха байна. Тиигэжэ энэ һайндэрые угтуулан, 20 мянган түхэригэй уран һайханай хэрэгсэлнүүдые худалдаа наймаанда эльгээхэ юм. Гадна хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 15 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаха гэжэ тэдэнэр шиидэбэ.

Г. УСТИМОВА.

«БАМтоннельстрой» трестын 11-дэхи тоннельнэ отрядта 440 хүн хүдэлдэг юм. Тус отрядай коллектив трест соогоо Байгал-Амарай түмэр замай түрүүшын үдэрһөө түрүү зэргэдэ ябана. Табан жэлэй түрүүшүүлэй дунда Николай Князев, Виктор Хохлов, Юрий Ширимский, Михаил Брянцев, Сергей Савилов гэгшэд ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 11-дэхи тоннельнэ отрядай эгээл залуу проходчик Сергей Савилов.

...УЕВАЙ фото.

ШАГНАЛ

Республикын партийна, советскэ болон ажахын организацинуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, арадай депутадуудай Мухар-Шэбэрэй районно Соведэй гүйсэдкомой социальна тэдхэмжын таһагые даагша Сидор Григорьевич **Ревенскиие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Хүдөө ажахын болон профсоюзай организацинуудта удаан саг ссо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Николай Георгиевич **Вяткиниие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

ОЙН БАЯРТА БЭЛДЭНЭ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой партийна комитедтэ Россиин гүрэндэ Буряад оронойһайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдан, предприяти дотор үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба.

Заводой барилгын управлениин коллектив энэ ойн баярые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтаха тухай үүсхэл гаргажа, байгша оной хахад жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид, гүрэнэй хахад жэлэй түсэбүүдые эрхэ бэшэ дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри абаба. Барилгашадай үүсхэлые партком һайшаан дэмжэбэ.

Заводой агит-талмай дээрэ, соёлой болон амаралтын паркнууд соо ойн баярта зорюулагдаһан концертнүүд табигдахаар, цехүүд болон таһагуудта лекци, хөөрэлдөөнүүд болохоор, дайнай ба ажалай ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба. Мүн тиихэдэ заводой соцгородогые болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Т. СОБЕНКОВА,
«Локомотив» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

...ЛШЭДЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

...аан нажарай ...э адууһа ма...ные эрид дээ...иго хараалһан ...йоной Дүтэлүү... нэгэдэхи отде... гүүртэнүүд мү...а гаража бай...нүүдтэ ажахын дүршэлтэй үхэршэд В. Будаевай, Л. Дымпиловэй, Б-О. Раднаевай, Г. Чимитовэй даадаг гүүртэнүүд Баруун-Голой, Мэргэн-Шанын, Уляаһатын, Заимкын-Эхинэй байрануудта зөөжэ түбхинөө.

Байгша ондо дурсагдагша совхозой малай 18 гүүртэ, хонидой 8 отара холын бэлшээридэ гаргагдаха юм. Тиихэдэ Бүтүүгэй, Зэдын һаалиин фермэнүүд баһал зуһаландаа гаранхай.

Ажахын малшад, хонишод, адуушад район дотороо үүсхэл гаргаһан СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой жэшээе һайшаан дэмжэбэ.

Н. ДОРЖИЕВ.

...ХЭ ХҮДЭЛМЭРИНЬ ЕХЭ

...й районой ...вхозой лугово...һарын тэнгэһээ ...шалан дээрээ ...араалагдаһан ...эйгээр ябуул...эн. Эдэнэр нэн ...агдаһан газар...а талаар хү...эһөөр эрхилнэ. ...бүлүүр 8 стан...нгүй хүдэлгэг...й. Иигэжэ тус ...водууд байгша ... 1647 гектар ... амидаралта ...улха түсэбтэй. ... гэжэ газарта ...уга сабшалан ...эниие ажахын ...шон Ринчин Нимаевич Гатапов харууһалдаг. Тэрэнэй хүтэлбэри доро гурбан хүн хүдэлнэ. Эдэнэртэ бүлүүр хоёр станци даалгагданхай.

Эндэһээ холо бэшэхэнэ Мухар-Аянай сабшалан дээрэ совхозой түрүү луговод Минхат Абдулович Галимуллинай даадаг звено хүдэлжэ байна. Тус коллектив 200 гектар газар нэгэ дахин уһалжа дүүргэбэ.

Тус ажахы нёдондонһоо хойшо луговодуудайнгаа звенонуудые хамтаруулжа, бригадна подрядай гуримда оруулаа һэн. Эдэ звенонуудай бүлүүр станцинуудыень районой сельхозтехникынхид техническэ талаар хангадаг юм.

Мүнөө бүлүүр станци үдэртэ дунда зэргээр 27—28 гектар газар уһална гэхэ гү, али дүн хамта табан зуугаад гектар сабшалан ундалуулагдаад байна.

Совхозой луговодууд сабшалангаа уһалхаһаа гадуур газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарын туршада 484 тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 1232 тонно наг шэбхэ, 3000 һургааг бэлдэхэ зорилготой. Эдэ бүхы ажалаа эмхитэйгээр, саг болзортонь һайн шанартайгаар үнгэргэһэнэй ашаар ерэхэ ургасын бата найдамтай үндэһэ һуури табигдаха ха юм.

Д. БАЗАРОВ.

УҺАЛНА, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ

...үбһэ ногооной ... баян ургаса ...улхаар шиидэ... районой Тура... луговодууд ... сабшалан дээ...өөгүй ажалла...идээгээр тэдэ... тонно наг ...гаргаад, мүнөө ...ито голой саб...агдаһан шэб...энь шэнгээнэ. ...луулжа зөөхэ ... механизатор... Хармакшанов, Д.-Д. Хармакшанов, Б. Майоров, В. Машеев, Э. Балданов гэгшэд эрхимлэнэ.

Совхозой луговодууд мүнөө 30 гектарай сабшалан горхоной уһаар ундалуулаа. Тиихэдэ 120 гектарай сабшалан хорёолжо байнад.

Эдэ үдэрнүүдтэ В. С. Шалдановай бригада гансашье газарайнгаа үрэжэл һайжаруулна бэшэ, мүн сабшалан дээрээ культуртехническэ хүдэлмэри ябуулжа, шэмэтэй ногооной үрэһэ тарина. Һаянай газаа дулааржа захалхадань луговодуудай ажал улам үргэнөөр ябуулагдадаг болоо гэхэ гү. али хөөһэтэн урдаһан горходойнгоо ажамидаралта уһа сабшалан дээгүүрээ нэгэ жэгдээр тараажа тухагүй ажаллана.

Ц. ДОРЖИН.

ТУЙЛАҺАНАА БАТАДХАНА

Сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ тушаахын түлөө район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Үдын совхозой һү һаалиин хоёр фермын коллектив урда мэтэ эрхимлэнэ. Баруун-Хасууртайн болон Баян-Голой һаалиин фермэнүүдэй һаалишад үбэлэй һарануудта үнеэдэй һү шэмэ эрид дээшэлүүлхын тула горитойхон хүдэлмэри хэһэн юм. Тобшолбол, малдаа тэжээлыень шанаржуулан буйлуулжа, эдюулхэһээ гадна үнеэдээ һайнаар харууһалһан, һааһан байна. Совхозой түрүү һаалишад Дулма Чимитовна Ринчинова, Гармажап Базаровна Жимбеева, Альфия Галимзяновна Мухомедзянова гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүхэнһөө ехэ һү абажа, Хориингоо район дотор эрхимлэһэн байха юм. Жэшээлбэл, Дулма Ринчинова жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн табан һарын туршада үнеэн бүхэнһөө 1300 шахуу килограмм һү һаагаа. Дурсагдагша түрүүшүүл байгша ондо үнеэн бүриһөө адагынь 2000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахаар шиидэнхэй ажаллана.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой фермэнүүдэй коллективүүд малаа зуһаландань гарганхай, нажарай намжаа дулаахан үдэрнүүдтэ үнеэдээ ногоо элбэгтэй бэлшээридэ һайнаар бэлшээжэ, һү ехээр һаахын түлөө бүхы шадабаряа элсүүлнэ.

Е. МАНЗАЕВ.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛНЭ

Загарайн районой шулуутайн леспромхозой коллектив бүтээсэ ехэтэй ажалаараа район дотороо суурхаһаар үнинэй юм. Тус леспромхозой хүдэлмэришэд байгша оной хахад жэлэй түсэбтэ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Модо зөөжэ гаргадаг экипажууд, модо хэмжүүрлэн тайрагшад, модо бэлэдхэгшэд бултадаа энэ мүрысөөндэ оролсожо, яһала һайн дүнгүүдые туйлажа ябана. Жэшээлхэдэ, Евгений Владимирович Трепышкын хүтэлбэрилдэг экипаж модо зөөжэ гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 131 кубометр модо гаргаад байна. Р. Ф. Манаповай ударидадаг коллектив технологическа зомгоол үйлэдбэрилхэ хахад жэлэй түсэб дүүргээ.

М. ЛАВРЕНТЬЕВ.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн КПСС-эй Советскэ райкомдо болобо. Районой предприятинууд болон организацинуудай, министерствэнүүд ба албан зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд, эхин партийна организацинуудай секретарьнар, профсоюзай комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, мүн город шадарай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд зүблөөндэ хабаадаһан байна.

Город шадарай ажахынуудта овощ тарижа ургуулгада, хүдөө нютагуудта байрын гэрнүүдые барилгада шефскэ туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Башкеев эдэ асуудалнуудаар үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Овощ тарижа ургуулгые улам дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» шиидхэбэри абаһанһаань хойшо гурбан жэл үнгэрөө. Энэ үе соо республикын ниислэл хотодо ажаһуугшадые овощоор һайнаар хангахын тула ехэ юумэн хэгдээ, гэбэшье бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглээгүй байһаарбди.

Үнгэрһэн жэлдэ олохон ажалша коллективүүд ехэ хүдэлмэри хээ. СССР-эй Эдеэ хоолой программые хүдөөгэй ажалшадай бэелүүлхэдэнь, Улаан-Үдын шэлэй, судна бүтээлгын, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводуудай, оёдолой «Туяана» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэришэд тэдэнэртэ илангаяа ехэ шефскэ туһа хүргэһэн байха юм.

Тиихэдэ «Бурятгеология» нэгэдэлэй, Буркоопсоюзай баазын, облпрофсоведэй коллективүүд энэ шухала хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандаһан байна гэжэ тэмдэглэгдээ.

Байгша ондо овощ тарижа ургуулха талмай үргэдхэгдөө. Тиимэһээ урдандаа энэ хэрэгтэ хабаадуулагдадаггүй байһан Зүүн Сибириин технологическа, Буряадай багшанарай институдуудай багшанарта, студентнэртэ, республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэ даабаринууд үгтэбэ.

Удаань «Пригородный» совхозой директор П. И. Шунков, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын директор Г. П. Бурков үгэ хэлэхэдээ, суглаагшадые ажал хэрэгүүдтэеэ танилсуулаад, шефскэ ехэ туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө ажалша коллективүүдэй түлөөлэгшэдтэ баяр баясхалан хүргэһэн байна.

Эдеэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг мүн. Тиимэһээ городойхид энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой.

Манай корр.

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

АГИТ-ТАЛМАЙНУУД ЯМАР БЭЛЭДХЭЛТЭЙБ?

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй тогтоолнууд соо ажалшадай ажаһууһан газартань ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулга тон шухала гээд сэхэ хэлэгдэнхэй. Тиимэһээ хүн зоной ажаһуудал, сүлөө сагаа үнгэргэлгэ, бүлын болон бусадшье асуудалнууд тушаа партийна организацинууд һаналаа ходо табижа байха зэргэтэй. Иимэ хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэри дээрэ үнгэргэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үргэлжэлэлынь болоно гээшэ.

Энэ талаар ажалшадай ажаһуудаг газарта нээгдэһэн агит-талмайнуудай хүдэлмэри ехэ удха шанартай. Тэдэнние, нэгэ талаһаань, лекторинуудтай, нүгөө талаһаань, хүхюун согтойгоор сүлөө сагаа үнгэргэжэ болохо клубуудтай жэшээлмээр.

Мүнөө зун Улаан-Үдэ городто 56 агит-талмайнууд нээгдэбэ. КПСС-эй райкомууд тэдэнэй эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри яһала ябуулаа. Агит-талмайнуудай соведүүд баталагдаа, тэдэнэй хүдэлмэриин түсэб анхаралтайгаар харагдаа. Промышленна предприятинууд, домоуправленинүүд агит-талмайнуудые заһабарилаа, гоёон шэмэглээ, зарим газарта шэнээр барина. Энэ хэрэгтэ авиазаводой, нарин сэмбын комбинадай, судна бүтээлгын заводой, прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд харюусалга ехэтэйгээр хандаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Октябрьска болон Советскэ райо-нуудта типовой проектээр баригдаһан 4 шэнэ агит-талмай нээгдэбэ.

Агит-талмайнуудые даагшаар В. Д. Пшеничников, С. И. Айдаев (авиазавод), Н. Б. Базанова (түргэн туһаламжын больница) болон бусад олон тоото нүхэд үнинэй хүдэлжэ, дүй дүршэлтэй оолонхой. Улаан-Үдэ городой Рылеевэй үйлсын 3-дахи гэрэй дэргэдэхи агит-талмай (хүтэлбэрилэгшэнь М. А. Матвеева) ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Энэ агит-талмайда түрүүшын үдэшэ Хүүгэдые хамгаалгын уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаба. Эндэ үхибүүдэй асфальт дээрэ зураһан зурагуудай конкурс-харалга үнгэргэгдөө. Тэдэнэй зурагуудынь «Манда дайн хэрэггүй!», «Дайн — үгы байг, эб найрамдал — мандаг!», «Атомна бомбо — арилаг» гэһэн гаршагтай байгаа.

Һүүлээрнь Хүүгэдые хамгаалгын уласхоорондын үдэртэ зорюулһан темээр соёлгэгээрэлэй училищиин багша П. В. Шапова хөөрэлдөө үнгэргөө. «Үхибүүдэй бэеын элүүр — ерээдүйн баялиг» гэһэн темээр врач Р. Л. Борсоева лекци уншаа. Удаань КПУ-гай «Найдал» ансамбль концерт табижа, тэндэ суглараһан зоной сэдьхэл баясуулба.

Энэ үдэшэ Октябрьска районой олохон агит-талмайнууд ажалшадта һонирхолтой программа дурадхаа. Жердевэй үйлсын, 100-дахи, Полевая — 25-дахи, Бабушкинай — 26-дахи гэрнүүдэй дэргэдэхи, Силикатна поселогтохи агит-талмайнуудта КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Ангакшинова, райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Г. Колесников, партиин райкомой секретарь Н. П. Быков болон районой бусад хүтэлбэрилэгшэд хөөрэлдөөнүүдые, лекцинүүдые үнгэргөө, хүнүүдэй олон тоото асуудалнуудта, тодорхой харюунуудые үгөө.

Улаан-Үдэ городой бүхы агит-талмайнуудта мүнөө зундаа үнгэргэгдэхэ хүдэлмэриин түсэбүүд хүн зоной анхаралда дурадхагдажа, тэдэнэй һанамжанууд хараада абтаба.

Агит-талмайнуудай амжалтатай хүдэлмэридэ тэдэнэй болбосон түхэл, гоёоһон шэмэглэл ехэ удха шанартай. Эрхимээр шэмэглээтэй, сэбэр байбал, тэдэ бүгэдэнэй анхарал дурые татана бшуу. Энэ талаар городой олохон партийна организацинууд, ажахын органууд яһала урагшатай ажал ябуулаа.

Гэбэшье зарим үйлсэнүүдэй агит-талмайнууд һанаһанда хүрэмөөр бэлдэгдээгүй. Жэшээнь, Советскэ районой нэгэдэхи ба хоёрдохи домоуправленинүүд агит-талмайнуудые заһабарилга хожомдуулагдаа, тэрээн дээрэһээ тэдэнэй зариманайнь түхэл янза бирагүйгөөр харагдана. Энэ талаар, тодорхойлбол, Кировэй нэрэмжэтэ түмэрэй зүйлнүүдэй заводой, «Бурятгеология» нэгэдэлэй партийна организацинууд һанаагаа табижа, бодото хэмжээнүүдые абаагүй байха юм.

Дорожная үйлсын 138-дахи мяха-консервын комбинадай партийна организаци, Коллективная үйлсын, 9-дэхи НОД—3-най, Сосновая үйлсын 16-дахи «а» (СМП-834-дэхи) гэрнүүдэй дэргэдэхи агит-талмайнууд ямаршье бэлэдхэлгүй байшоо. Мүн локомотив-вагон заһабарилгын заводой парторганизациин хүтэлбэрилдэг 6 агит-талмайн 2-тонь ниитэ-политическэ хүдэлмэри мүнөө дээрээ ябуулхын аргагүй.

КПСС-эй горкомой пропаганда ба агитациин таһагай заседани дээрэ зунай үедэ хүдэлхэ агит-талмайнуудай бэлэдхэл анхаралтайгаар харагдажа, дээрэ дурсагдаһан партийна организацинууд бии байһан дутуу дундануудаа усадхахаар уялгалагдаба.

КПСС-эй райкомууд ажалшадай ажаһуудаг газарта хүмүүжүүлгын, агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулха, өөрынгөө хиналта доро абаха ёһотой.

З. ТКАЧЕВ,
КПСС-эй горкомой пропаганда ба агитациин таһагай инструктор.

АТЕИСТНҮҮДЭЙ СЕМИНАР

КПСС-эй Хурамхаанай райком, «Знание» бүлгэмэй эмхи партийна эхин организацинуудай секретарьнартан, лекторнүүдтэй, пропагандистнар болон агитаторнуудтай атеис хүмүүжүүлгын шухала асуудалнуудаар районно семинар үнгэргэбэ.

Партиин обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо В. Л. Кургузов КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд ба үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ. Элидхэлшэ районой ажахын парткомуудай хүдэлмэриин һайн тала, шанар шэнжэ дээрэ тогтохоһоо гадна бии байһан дутуу дундануудые яажа усадхаха ёһотой байһанда онсо анхарал хандуулаа. Илангаяа харуулан ойлгуулгын агитацида район дотор ехэ дутагдалнууд бии гэжэ тэмдэглээ.

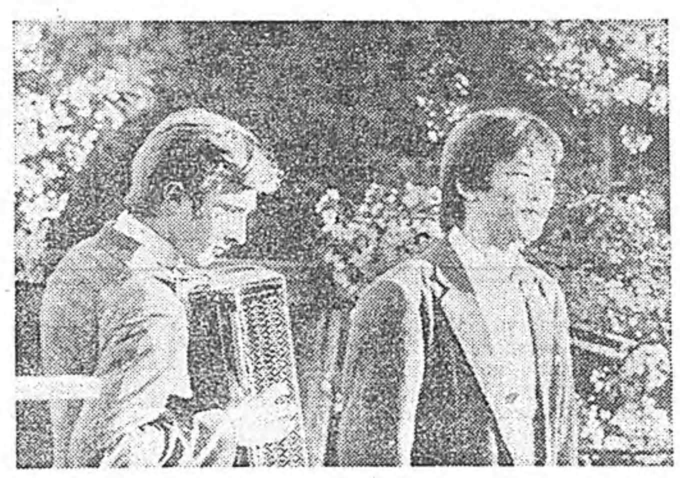
КПСС-эй райкомой секретарь В. И. Будаев өөрынгөө элидхэл соо хүнүүдые атеис ёһсор хүмүүжүүлгын мүнөөнэй байдал тухай хэлэхэдээ, үзэл сурталай хүдэлмэриин шухала хубинь болоно гэжэ тэмдэглээ. Энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда хүнүүдтэ анкетэнүүдые үгэжэ хэгдэһэн шэнжэлгын дүнгүүд тухай тэрэ саашадань хөөрэжэ, партийна организацинууд, сельскэ, сомоной Соведүүдэй болон ниитын бусад эмхинүүд атеис хүмүүжүүлгые һайжаруулхын тула ямар хэмжээнүүдые абаха ёһотойб гэжэ тогтобо.

«СССР-тэ шажан мүргэлэй мүнөөнэй байдал» гэһэн темээр түүхын эрдэмэй доктор Ш. Б. Чимитдоржиев элидхэл хэбэ. Тэрэ элидхэл соогоо атеис хүдэлмэриин онсо шэнжэнүүд, онол арганууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо. СССР-тэ буддизмын мүнөөнэй байдалые шэнжэлһэн материалнууд тухай ойлгуулаа.

Һүүлээрнь хэдэн хүн үгэ хэлэжэ, атеис хүдэлмэри ябуулха талаар өөрынгөө һанамжануудые хэлээ, дүй дүршэлөөр хубаалдаа. Тэрэ тоодо, Бархан... һургуулиин багша... гандист Г. А. Да... түйсэдкомой гэгэ... һагые даагша Р. А... ЗАГС-ын бюрое да... хэр Шпицберг бо... үгэ хэлээ. «Знание»... мэй районно орг... харюусалгата секр... Чибаков «Атеис х... тэдэ лекционно ху... үүргэ» гэһэн те... тогтон хэлээ.

Атеис хүдэлм... удхыень, темати... лэлыень һайжару... лаар зохисотой... дые партийна б... тын организацину... уялгатай гэжэ се... рэ тодорхойлогдоо... дэлмэрние компл... рнмаар ябуулжа,... аргануудые хэрэг... тическа, асуудал... рюугай үдэшэнүү... гэргэхэ, аман үгы... нуудые гаргажа... рэгтэй гэжэ дура...

Г. ГАРМАЦЫ...

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Советскэ районой партийна организациин ниитэ-политическэ хүдэлмэридэнь нэгэ һайн заншал бии. Июниин 1-дэ район соо бүхы агит-талмайнууд хүдэлжэ захалдаг юм. Мүнөө жэлдэ районой 13 агит-талмай эмхитэйгээр нээгдэжэ, түрүүшын хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд, тематическа үдэшэнүүд концерт харалгатайгаар үнгэрбэ.

Ажалшадай ажаһуудаг газартань Буряад ороной һайн дураараа Россин гүрэндэ ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, мүн «Юрэнхы эрдэмэй болон мэргэжэлэй һургуулинуудые хубилган шэнэлэлгын гол шэглэлнүүд» тухай хөөрэлдөөнүүд, лекцинүүд болобо.

Энэ хэмжээ ябуулгануудта КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд А. Ковалев, В. Грехов, А. Таряшинов, В. Князькина, Г. Галсанова болон райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. П. Елгин, худалдаа наймаанай, гэр байрын-коммунальна ажахын, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, һуралсалай эмхинүүдэй хүдэлмэришэд болон эрдэмтэд хабаадаба.

Мүнөө жэлдэ агит-талмайнуудай соведые даагшаар һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэл ехэтэй, зондо хүндэтэй, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададалсадаг, ажалдаа алдартай коммунистнууд баталагдаа. Тэдэнэй тоодо коммунистнар С. А. Усов, В. Н. Слободская, В. И. Родионов, Б. М. Алексеев болон бусад оролсоно.

КПСС-эй Советскэ райком, агит-талмайн хүдэлдэг зунай хаһада бэлэдхэл хэжэ, партийна организацинуудай секретарьнуудтай, агитколлективүүдые, агит-талмайнуудые даагшанартай, тэдэнэй орлогшонортой семинар үнгэргөө.

Агит-талмайнуудай хүдэлмэриин онол аргануудые һайжаруулха талаар эхин партийна организацинуудай бэелүүлхэ хэмжээ ябуулганууд баталагдаа. Тэдээн соонь асуудал болон харюугай үдэшэнүүд, һониин намтартай хүнүүдтэй уулзалганууд, бэеын элүүрые хамгаалгын, эрдэм наукын, хуули ёһо шудалалгын үдэрнүүд хараалагданхай. Гадна ажаһуудаг газарай, үйлсэнүүдэй һайндэрнүүд, саад, сэсэг ургуулха дуратайшуултай уулзалганууд, жэлэй элдэб сагта үмдэхэ хубсаһанай модельнүүдые харалга болохо юм.

Манай эндэ зунай хаһа богони ха юм даа. Энэ һайхан сагые алдангүй, хүмүүжүүлгын, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие хүнүүдэй ажаһуудаг газартань эдэбхитэйгээр, аша үрэтэйгөөр эрхилэлгэ хадаа бүгэдэнэй зорилго болоно гээшэ.

Е. ТАРАСОВ.

РЕПОРТАЖ

СЭНГЭЛИГ АГААРТА...

...Зунай түрүүшын һарын эхин үдэшэ һэн. Газаа номгон аалин, һалхиншье үгы, оройшог болоно, городой үйлсэнүүдтэ тоогүй олон машиннануудай хүнхинэхэ абяанай замхажа байһан үе. Гоёор хубсалһан залуушуул яаралтайгаар кино, театр тээшэ гэшхэлэлдэнэ.

Бишье редакциингаа даабаряар мүнөөдэр нээгдэхэ агит-талмай тээшэ мүн лэ яаранги гэшхэлнэб. Энэ агит-талмай Фрунзиин үйлсын 16-дахи гэрэй хажууда оршоно.

Зориһон газартаа дүтэлхэ бүримни, хүгжэм, дуунай суурян, хүнэй анхарал татан, холо ойгуур зэдэлнэ. Сэсэглэжэ байһан мойһоной хоншуухан үнэр анхилна. Һөөгүүдэй дундуур ракетэ шэнгеэр өөдөө хурсаар шобойһон түхэлтэй хоёр багахан теремогууд харагдаба. Энэл даа минии зориһон агит-талмай. Эндэ 120—130 хүнэй һууха һандалитай. Уданшьегүй хүн зон яһала сугларба. Үхибүүд, залуушуул, үбгэд, хүгшэд бултадаа 100 гаран хүн болобо.

Үнэхөөрөөшье, агит-талмайнуудай хүдэлмэриие бодомжотойгоор ябуулжа шадабал, хүн зоной хэрэглэмжын, эрилтэнүүдэй бэелүүлэгдэхэ байһаниинь лабтай гээшэ. Игэжэ хүнүүдэй сүлөө сагые зүбөөр, һонирхолтойгоор үнгэргэлгэдэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин аша туһань айхабтар ехэ ха юм.

Үдэшын 19 час 30 минута боложо, агит-талмайн соведэй түрүүлэгшэ Сергей Галданов, өөрөө комсомолой хүдэлмэрилэгшэ, мүнөө үдэшынгөө программые сугларһан зондоо дурадхаба.

Тэндэ байһан хүнүүдтэ «Буряад ороной һайн дураараа Россин гүрэндэ ороһоор 325 жэлэй ой» гэһэн хөөрэлдөө КПСС-эй Советскэ райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо В. Н. Князькина хэбэ. Һүүлээрнь ажаһуудалай, гэр байрын гү, али ондоошье эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангалгаар өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые хэлэхыень асуудалнуудые табихыень Сергей Галданов гуйба. Юуб гэхэдэ, энэ уулзалгада Улаан-Үдын горжилуправлениин хүтэлбэрилэгшэ А. Г. Прейзнер, ниитын эдеэ хоолой управлениин партийна эхин организациин секретарь М. В. Леденёв, горкоопторгын директорэй орлогшо Р. П. Кудзиева гэгшэд ерэһэн байгаа. Илангаяа А. Г. Прейзнертэ хандажа, гэр байра заһабарилга тушаа, халуун уһанай удаан саг соо үгы байһанай шалтагаан тухай гэхэ мэтэ асуудалнуудые хүнүүд һурана. Зарим асуудалдань тэрэ доро харюу үгэхын аргагүй дээрэһээ нүхэр Прейзнер тэдэниинень блокнот соогоо бэшэжэ абаба. Энэ уулзалгада ерэһэн нүгөөдэ хүтэлбэрилэгшэдтэ мүн лэ хэдэн асуудалнууд ороо. Игэжэ хүнүүд амархынгаа забһарта ажабайдалайнгаа, гэр байрынгаа асуудалнуудаар тушаалта хүнүүдһээ харюу абажа, яагаад шиидхэгдэхэ байһыень мэдэжэ абана.

Сагшье яһала оройхон боложо байна. Хүнүүд үсөөрнэгүй, харин дүтын үндэр байшан гэрнүүдһээ үшөөл зон ерэнэ. Энэ үедэ Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин һурагшад концерт наада табихаяа сценэ тээшэ дүтэлбэд. Тэдэнэр аккордеон, баян, гитара, чанза баринхайнууд зогсонод.

Концертые хүтэлбэрилэгшэ — залуу хүбүүн Буряад ороной Росситай ниилэһээр 325 жэлэй ойтой, мүн агит-талмайн нээгдэһэнтэй дашарамдуулан, бүгэдые амаршалаад, «Буряад орон» гэжэ дуу дуулахыень училищиин һурагша Петр Цыдендамбаевые уриба. Тэрэнэй дуулаһан «Таежная, озерная, степная» гэһэн дуунай ирагуу үгэнүүдые тэндэ һууһан олохон хүн дабтал-сажа байгаа һэн. Хүгжэмэй училищиин һурагшадай бэлиг шадабаряа бэлэглэһэнэй һүүлээр Зүүн Сибириин технологическа институтай студентнэрэй дуу хүгжэм, хатар наадан зэдэлжэ, зоной сэдьхэл баясуулба. Хүгжэмэй замхахалаар уран һайханай бүлгэмэй артистнарта баяр хүргэһэн альга ташалган шааяшана.

Һүүлээрнь үхибүүдтэ зорюулагдажа мультфильмнүүд, мүн баримтата «Неофашизм» гэжэ фильм харуулагдаба.

Агит-талмайда ажалайнгаа һүүлээр сугларһан хүнүүд хүдэлмэришэд, пенсионернүүд, залуушуул, үхибүүдшье — бүгэдэ тэрэ үдэшые хүхюун согтойгоор сэнгэлиг агаарта үнгэргэбэ.

— Һарадаа хоёр дахин агит-талмаймнай хүдэлхэ юм,— гэжэ Сергей Галданов намда хөөрэнэ.— Хожом үнгэргэхэ үдэшынгөө программые хүн зоной һанамжатай тааруулхабди,— гэжэ тэрэ найдуулаа һэн.

Б. ЦЫРЕНДЫЛЫКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: А. Г. Прейзнер, М. В. Леденев гэгшэд ажаһуугшадай асуудалда харюусана; концертын үедэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ТҮСЭБҮҮД БА ТУЙЛАЛТАНУУД

1984 ОНОЙ БАРИЛГЫН ПРОГРАММА

1984 оной түсэбөөр бүхы арадай ажахыда мүнгэ һомололгын зүйлнүүдээр абахада, 149,6 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагдаһан байна. Энэмнай 1983 онойхиһоо 4 шахуу процентээр ехэ юм. Иимэ ехэ ургалта экономическа хүгжэлтэтэй нягта холбоотой. Материально-техническэ болон ажалай нөөсэнүүд шэнги капитальна һомололго гээшэ нэн түрүүн Эдеэ хоолой болон Элшэ хүсэнэй программануудые бэелүүлгэдэ, промышленность ба транспортын үндэһэн һалбаринуудые түргөөр хүгжөөлгэдэ, үйлэдбэридэ хабаагүй һалбарида, нэн түрүүн гэр байра барилгада шэглүүлэгдэхэ (орон доторнай жэл бүхэндэ дунда зэргээр 10 миллион хүн байра байдалаа һайжаруулдаг).

1984 оной түсэб соо онсо юумэ ажаглмаар: капитальна һомололгын хүгжэлтэ шанарайнгаа талаар һилээд ондоогоор харагдана.

Иимэ хубилалта бүридэлэйнгөө хубяар илгаатай юм. Хэнэйшье мэдэһээр, СССР хадаа дэлхэй дээрэ эгээл томо барилгын талмай юм гэжэ үнинэй хэлсэхэ ёһоороол хэлсүүлбэшье, барилгынгаа хэмжээ хододоо ехэдхэхэ таарамжагүй байдалтай ушарха баатай болоһон байгаа. Оромнай элдэб юумэ улам ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болоо, харин барилгашье ехээр хэгдэнэ. Иигэһээр байтар дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээн жэлэй капитальна һомололготой адли боложо эхилээ һэн. Тиигэжэ шэнэ һууринууд олоһон нэмэлтые бултыень һалгаажа эхилбэ. Иигээд байхадань, барилгын болзор унжагайржа, тэрээндэ һомологдоһон түхэриг бүхэнэй эрьесэ удаарһан байха юм.

Энэ ушарһаа СССР капитальна һомололгын бүхы хэмжээе доошолуулангүй, харин саашадань нэмээжэ, программа «дотороо» нэн түрүүндэ бүхы промышленна барилга хубилгажа эхилээ һэн. Иигэжэ шэнэ предприятинуудые барихын орондо мүнөө хүдэлжэ байгшадыень һэльбэжэ, техническэ талаарнь шэнэдхэхэ гэһэн хараа шугам абтаһан байгаа. Туршалгын харуулһанай ёһоор, энэнь үндэр экономическа аша туһа үгэжэ гаргашалагдаһан хэрэгсэл түргөөр үрэ үгэнэ. Гаргашалагдаһан мүнгэнэй эрьесые түргэдхэхын тула барилгашадай хүсые ашаглалгада оруулагдахаяа байһан объектнүүдтэ элсүүлхэ гэжэ шиидхэгдээ бэлэй. Шэнэ фабрика, заводуудай үндэһэн фондын хүдэлмэриин гол хубинь болохо түхеэрэлгэдэ гаргаша нилээд ехэ болгогдоо.

Энээниие бэелүүлгын тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ байһаниинь мэдээжэ юм бээ. Бодомжотой һайн ябуулга, тэрэ тоодо эмхидхэлэй горитой оролдолго хэрэгтэй. Гэрэнь үрэ дүн үгөө һэн. Нэн түрүүн дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээнэй — ургалта зогсоогдоо бэлэй. Тиигээд, жэшээлхэдэ, 1983 ондо тэрэ нилээд доошолуулагдаһан байна. Энэ ушар үндэһэн фонднуудые ашаглалтада оруулалга бүхы капитальна һомололгоһоо нилээд урид-шалха ёһотой гэһэн зорилго 1984 оной түсэб догор табиха арга олгобо.

Орон доторнай дүүргэгдээгүй барилгын хэмжээн энэ жэлдэ бүхы капитальна һомололгын хэмжээнэй 75 процентнь боложо, бодото дээрээ абтаһан нормативтай (72 процент) адли шахуу болохо. Барилгын асуудалые эрид һайжаруулха хэмжээ абаһанай ашаар арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхин багта тохёолдоһон гээгдэлые сүм усадхаад, 1984 ондо энэ зорилгодо мүнгэ һомололгые ехэдхэхэ арга олгоо. Мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнээр зэбсэгжүүлхэ ба һэльбэхэ талаар табан жэлэй түсэбэй ёһоор 1984 онойхиһоо 2,3 миллиардаар ехэ түхэриг таһалжа үгэхэ юм. Түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдтэ гаргашын хуби 42 процентдэ хүргэгдэхэ, урдань 39 процент байха гэжэ хараалагдаһан юм.

Энэ жэлдэ бүхыдөө капитальна барилга хэхэ талаар нилээд ехэ даалгабари хараалагданхай. Тэдэнэй дүүргэлтэнүүд арбан нэгэдэхи табан жэлдэ болон саашанхи жэлнүүдтэ совет экономикын эршэмтэйгээр хүгжэлгэдэ горитой нүлөө үзүүлхэ юм.

Леонид МИХАЙЛОВ,
(АПН).

ОРОНОЙ НУГА САБШАЛАН ДЭЭРЭ

БЕЛГОРОД. Областиин ажахынуудай уһалагдадаг участогууд дээрэһээ таримал ногооной муу бэшэ ургаса хуряагдана. Жэшээнь, Шебекинскэ районой «Россия» колхоздо гектар бүриһөө 250 центнер хүсы үбһэ суглуулна. Мүнөө жэлдэ олохон ажахынууд ногоо гурба дахин сабшахые хараална.

ЕРЕВАН. Армениин Горисска райондо социалис уялганuудаар хараалагдаһанһаа гадуур 10 мянган тонно сенаж дарагдаба. Таряашад гектар бүриһөө 100 центнерһээ дээшэ ногоон набша намаа суглуулна.

Ехэ хура бороогой һүүлээр ногооной жэгдэ һайнаар ургахада, республикын хада газартай бүхы районуудта үбһэ бэлэдхэжэ эхилээ юм. Техникэ хэрэглэхэ аргагүй нуга сабшалан дээрэ үбһэ тэжээл гараар бэлэдхэнэ.

ВЛАДИМИР. Юрьевецкэ бройлерно фабрикаһаа коммунист И. Чубуковой хүтэлбэрилдэг тэжээл бэлэдхэгшэдэй звено эртэ үглөөгүүр сабшаланда гарана. Область доторoo эгээл түрүүшүүлэй тоодо тэдэнэр ногооной гурил бэлэдхэжэ эхилээд, нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехые нөөсэлөөд байна.

ШАМХОР. (Азербайджанай ССР). Азербайджанай Шамхорско райондо үбһэ бэлэдхэлгэ эршэмтэйгээр ябуулагдана. РАПО-гой соведэй даабаряар эндэ оньһожоруулагдамал томо комплекснууд байгуулагдаа. Нэгэ газарта үбһэ хуряажа дүүргээд, тэдэнэр бүхы техникээ нүгөө участогто гаргана. Мүнөө жэлдэ олон жэлэй ногоо дүрбэтэба дахин сабшаха гэжэ шиидэнхэй.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Рапсай, хара таряанай ба обёосой хуряагдаһан полинууд дээрэ малда эдюулхэ ургамалнуудые тарина. Моздогско талын ажахынуудта хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнэ. Эндэ соя, наран сэсэг, рапс ургамалнуудтай холижо кукуруза таридаг болонхой. Уһалагдадаг талмай дээрэһээ гектарай 800 центнер хүрэтэр шэмэтэй ногоон тэжээл хуряадаг юм.

УЛЬЯНОВСК. «Красноборский» совхозһоо Е. Семёнычевой даадаг звено үбһэ хуряалгада үндэр дүнгүүдые туйлана. 100 гектар сабшалангай ногоо сабшахын тула хүдэлмэриин хахад халаан хэрэгтэй болоо. Сүлөөлэгдэһэн поли дээрэ «Фрегадууд» ба «Волжанканууд» дахин гаргагдана. Эдэ участогууд дээрэһээ ногооной үшөө хоёр ургаса хуряахаар түсэблэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

АЖАЛША ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

Ажалша хүн тухай, тэрэнэй ургажа байгаа эрилтэнүүдые бүри хүсэдөөр хангаха тухай анхарал оролдолго гаргаха гээшэ партиин экономическа стратегиин дээдэ зорилго болоно. Энэ зорилгые бэелүүлгэдэ профсоюзай эмхинүүд шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Ажалшадай хүдэлмэриин эрхэ байдалые, һуудал байдалые, амаралтые һайжаруулха талаар тэдэнэрэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

УРМА ЗОРИГТОЙГООР АЖАЛЛАНА

Молдавида Тирасполиин пумаажан бүдэй нэгэдэл ажалда оруулха талаар городской бюродо элдэб мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдтэ захил хэхээ болинхой. Эндэхи штадууд хүсэд бүридхэгдэнхэй.

Социальна хүгжэлтын асуудалнуудые комплексноор шиидхэдэг болоһоной, хүдэлмэришэдэй ажалай эрхэ байдалые ба һуудал байдалые һайжаруулха тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргадаг болоһоной ашаар предприяти дээрэ эбтэй эетэй коллектив байгуулагдаа юм. Мүнөө үедэ нэгэдэлдэ цехүүдые шэнэдхэн заһаха хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байнхай. Шорой тооһо һорон абаха түхеэрэлгээр хангагданхай шэнэ түхэлэй станогууд тодхогдоо. Хүдэлмэриин газарнуудта таримал сэсэгүүд олон юм.

— Эдэ сэсэгүүдые манай теплицэ соо ургуулаа хүмди, —гэжэ профкомой түрүүлэгшэ М. Згурян хэлэнэ.— Иимэ байдал хүнүүдэй урма зоригые бадараадаг, ажалай бүтээсые дээшэлүүлдэг.

Халаанай һүүлээр хүдэлмэришэд ажахын элдэб хэрэгээр ехэ сагаа гаргахаяа болинхой. Предприятиин ажалшадта зорюулагдажа, захил абадаг стол, магазинууд, ателье хүдэлдг юм.

БАРИЛГАШАДАЙ СТОЛДО

Буряадай республикын хойто зүгтэ оршодог Таксимо һууринай хүн зониие нютагтань ургуулагдаһан шэнэ овощоор хангаха асуудал шиидхэгдэнхэй. Эндэ ажаһуудаг БАМ-ай барилгашадай бууса шадарай участогуудта теплицэнүүдые барихадань, профсоюзай эдэбхитэд туһалһан юм.

Хүдэлмэришэдтэ материалнууд үгтэһэн, хүдэлмэриһөө гадуур сагта гэрэй теплицэ бариха саг зуурын бригаданууд эмхидхэгдэһэн, түмэр замай далангуудые бариха үедэ хуулажа абтаһан хара хүрьһэ, торф бэлдэлгые эмхидхэжэ, айлнуудаар зөөһэн байгаа.

Мүнөө жэлэй түрүүшын овощ түмэр замай барилгаша...

ГОЛ ШУХАЛАНЬ ЖУРАМ, ГУРИМ

тушаалтай, тушаалшьегүй хүдэлмэрилэгшэд эрхилдэг байха юм. Жэшээнь, Загарайн райондо юрын хүдэлмэришэн, Мухар-Шэбэрэй райондо — ахамад бухгалтер, Улаан-Үдын районд о — агроном гэхэ мэтэ хүнүүд юристнүүдэй уялгануудые дүүргэжэ байдаг хэбэртэй. Тиимэһээ хуули ёһо сахиха талаар парти, правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүдые хүсэд бэелүүлнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Предприятинууд болон организацинуудта, ажахынууд дотор хэлсээ баталха хүдэлмэри һулаар эмхидхэгдэнхэй. Жэшээ болгон дурдаха болоо һаа, агрохимическэ хүдэлмэри комплексноор ябуулха типовой хэлсээн баталагданагүй, эдэ хэлсээнүүдэй дүүргэлтые хинан шалгаха, дүүргүүлхээр томилогдоһон нэгэшье хүнэй нэрэ, обог үгы. Тиихэдэ хэлсээн хэзээ хэгдэһэн, хэдыдэхи һарада дүүрэхэ тухай бэшэгдээгүй, хэдыдэхи номерой хэлсээн бэ гэжэшье заагдаагүй дээрэһээнь үнэхөөрөө баталагдаа гэжэ этигэхэнь бэрхэтэй. Тиимэһээ ажахынууд хоорондын хэлсээ баталалга тусхай юридическэ документ гэжэ тоологдохоёо болиһые гэршэлнэ.

Яахадааб гэхэдэ, хоёр талаһаа абаһан уялгануудые эбдэһэнэй түлөө ямаршье хойшолон, яла түлэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд абтадаггүй байна бшуу.

Минеральна болон бусадшье үтэгжүүлгэ ажахынуудта зөөхэ ябадал хэлсээнүүдэй баталагдеһаншье, баталагдаашьегүй сагта бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 1983 ондо районуудай ажахынуудта ябуулагдаха агрохимическэ хүдэлмэриин түсэбүүд дүүргэгдэбэшье, зүгөөр зарим районууд минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд абаагүй байһаар. Баргажанай, Захааминай районуудай ажахынууд түсэбһөө хоёр дахин ехээр үтэгжүүлгэ полинуудта гаргаа гэжэ тоонууд гэршэлнэ. Тиихэдэ Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Түнхэнэй районууд түсэбөөр абаха ёһотой үтэгжүүлгэеэ абаагүй байна.

Районой олохон ажахынууд баталагдаһан хэлсээнүүдээ дүүргүүлхын түлөө оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина», «Загаанский» колхозууд фондһоо үлүү ехээр үтэгжүүлгэ абаа, зүгөөр «Искра», «Эрдэм» колхозуудта үтэгжүүлгэ түсэбһөө дутуу үгтэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, материальна баялигуудые дура зоргоороо хубаарилха ушар социалис ёһоор ажахые эрхилхэ хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулдаг гэжэ тэмдэглэе.

Гүрэнэй зөөри — үтэгжүүлгэдэ эзэн бусаар хандаха, үрихэ ябадалтай тэмсэл хүсэд һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Заводуудай түмэр харгын вагонуудаар эльгээһэн продукци шэгнэгдэнгүй абтана. Зарим баазануудтань үтэгжүүлгэ гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр хадагалха байдал үгы. Элхиин бааза үтэгжүүлгэеэ шэгнэнгүйгөөр ажахынуудта эльгээдэг, хушалтагүйгөөр байлгадаг заншалтай.

Тоожодог минеральна бодосууд заримдаа нялдажа хүрэшэнхэи байдаг. Тиимэһээ тэрэнийе вагонһоо буулгаха ябадал унжагайрна. Шанар муутай продукци эльгээжэ, вагонуудые сагаа үлүү зогсоохо баатай болоһонойнгоо түлөө заводууд яла түлэдэггүй. Зүгөөр «Бурятсельхозхимия» нэгэдэл вагонуудһаа ашаануудаа саг болзортонь буулгаатгүй байһанайнгаа түлөө түмэр харгын управленидэ 43 мянган түхэриг яла 1983 ондо түлэһэн байна.

Тус нэгэдэл автопаркаа гүйсэд һайнаар ашагланагүй. Ушар иимэһээ ажахынуудта үтэгжүүлгэ абаашахын тула хажуу тээһээ автомашинанууд олоор хабаадуулагдана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ хүндэ абажа тоолоһол, 27240 үдэр тус нэгэдэлдэ хооһоор һалаһан байна. Тодорхойлбол, Сэлэнгын отделенидэ —1326 үдэр, Бэшүүрэй — 1996 ажалта үдэр миинтээр һалаа. Прибайкалиин районой отделенидэ оройдоо 56 хүн ажалладаг байбаашье, тэдэнэй 20-иинь нэгэ-нэгэ үдэр зайгуултаһан юм. Тус отделениин хүдэлмэришэд бүлэгөөрөө архидадаг гэжэ элирүүлэгдэпэн байна.

Ажалай журам эбдэгшэдые доогуур салин хүлһэтэй хүдэлмэридэ оруулха, шан абахыень болюулха, зайгуултаһан үдэрнүүдынь амаралтынь үдэрнүүдһээ хороохо гэхэ мэтэ хэһээлтэ хэрэглэгдэнэгүй.

Тэрэшэлэн тус нэгэдэлэй предприятинуудта ниитын эмхинүүд нүхэдэй сүүдүүд, архидалгатай тэмсэдэг комиссинууд, гэмтэ ба хулиган ябадалһаа һэргылгын соведүүд хүдэлмэреэ һулаар ябуулна.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан «Бурятсельхозхимия» нэгэдэлдэ хуули ёһо сахилгын хүдэлмэриин ямараар табигдаһан тухай асуудал хаража үзөөд, дутагдалнуудаа усадхахыень нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

...Продукцяар хангаха талаар баталһан хэлсээтэ уялгануудаа заводой гүйсэд дүүргээгүй байһаниинь халагламаар. Энэнь бусад коллективүүдэй хүдэлмэридэ таһалдал ушаруулна. Ажалай талаар нүхэдөө муу юумэндэ оруулжа болохогүй, иимэ ушар байдалаа эрид шууд заһаруулха хэрэгтэй гэжэ Москвагай «Серп и Молот» гэжэ заводой хүдэлмэришэдтэй уулзахадаа нүхэр К. У. Черненко хэлэһэн байна. Энэ эрилтые мартаха эрхэгүйбди.

Хуули ёһо сахилгын хүдэлмэри һайжаруулаад байбал, журам заршам һайжаруулха, арадай ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ арга олдохо бэлэй.

А. ПОКАЦКИЙ,
Буряадай АССР-эй юстициин министр.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй Дагестанай обкомой нэгэдэхи секретарь Магомед Юсупов 50 наһа хүрэнхэй. Тэрэ Москвагай экономикын институт дүүргэнхэй, эрдэмэй кандидат гэһэн нэрэ зэргэтэй. Республикынгаа Госпланда экономистаар хүдэлжэ эхилээ һэн. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдахынгаа урда тээ тэрэ табан жэлдэ Дагестанай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ байһан юм.

Магомед Юсуповай республикынгаа хадалиг районуудаар ябаад ерэһэнэйнь һүүлээр би тэрээнтэй уулзаа һэм.

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ БҮЛЭ СООО

ХАДАТА НЮТАГАЙ ЖАРГАЛТА БАЙДАЛ

— Манай хадалиг нютагта вертолет эгээл таарамжатай транспорт юм,— гэжэ М. Юсупов хөөрэнэ.— Тэрэ эгээл хүшэр хүндэ, хада нютагай тосхонуудта хүнүүдые абаашадаг. Манда тиимэ тосхонууд үсөөн бэшэ. Би энэ удаада Европодохи эгээл үндэр газарта оршодог Куруш гэжэ аулда хүрөөб. Тала газарта һууһанда орходоо, тэндэ нилээд хүшэр хүндэ юм. Жэл соогоо 7 һара шахуунь үбэл байдаг. 250 мянган хүнийе һайн дураарнь үрэжэлтэй, тэгшэ газарта, мүнөөнэй болбосон түхэлтэй поселок руу зөөлгэһэнэй ашаар республикадамнай хабаатай энэ асуудал зарим тэды шиидхэгдээ. Тиин хадануудтахи тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, нилээд ехэ зөөри хэрэгтэй байбашье, хадата нютагуудаа огто эзэгүй болгожо баһал бүтэхэгүй бшуу.

Агуухэ Октябриин революциин урда тээ Дагестан гэээшэ Россин эгээл гээгдэнги заха булан байһан юм. Эндэ ехэнхидээ феодально-патриархальна болон үнгэрхэдөө отогтой харилсаатай байгаа. Промышленность гэхэдэ, жэжэхэн, гар ажалтай предприятинуудтай һэн. Хүдөө ажахынь гэхэдэ, заримдаа таряашадайнгаа багахан эрилтые хүсэд хангажа шадахагүй, тулюур байгаа. Арад зониинь гэхэдэ, бүхыдөө шахуу үзэг бэшэг мэдэхэгүй бэлэй. Манайда нэгэшье дээдэ болон дунда һургуули, эрдэмэй эмхи зургаанууд байгаагүй.

Октябриин революциин социальна болон национальна дарлалта мүлжэлгые хэтын хэтэдэ үгы хээд, манай ороной бүхы арад зон, тэрэ тоодо дагестанайхид, нэгэн адли юм гэжэ соносхоо һэн. Экономическа болон соёлой талаар адли тэгшэ бэшэ байдалые усадхалгада Совет гүрэн туһалба.

— Тиихэ үедэ өөрын мэргэжэлтэдгүй байһан Дагестанда В. И. Ленинэй захяа заабаряар Россин түб районуудһаа партийна болон гүрэнэй ехэ бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые, эрдэмтэдые болон соёлой ажал ябуулагшадые, инженернүүдые, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые эльгээлгэ бидэнэртэ айхабтар үүргэтэй байгаа,— гэжэ Магомед Юсупоз тэмдэглэнэ.—Тэдэнэр промышленность байгуулгада, хүдөө ажахые хамтадхалгада, соёлой хубисхалда туйлай ехэ туһа хүргөө. Ажахыгаа эрхилхэ эмхидхэлгын хүдэлмэри тушаа һургаал дагестанайхид тэндэһээ абаһан байна. Энэмнай бодото дээрээ интернационализм богоно гээшэл даа.

Совет засагай жэлнүүдтэ бүхы республикануудаймнай экономическа хүгжэлтын гүрэнэй хамтадхамал түсэбые эршэмтэйгээр бэелүүлгын бааза дээрэ орон доторнай арадай ажахын нэгэдэмэл комплекс бии болгогдоо, зарим хубинь Дагестанай экономико болоно гэжэ тэрэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Эгээл иимэ үндэһэ һуури дээрэ хаанта Россин заха булангаар ажаһуудаг национальностьнуудай гээгдэнги байдал сүм усадхагдажа (тэрэ тоодо Дагестанайшье), түүхэтэ удха шанартай зорилго шиидхэгдээ.

М. Юсуповтай хөөрэлдэхынгөө урда тээ би республика тухай тоо бүридхэлэй тэмдэглэлнүүдые хараа һэм. Совет засагай үеын хубилалтанууд гайхамаар. Мүнөө Дагестан 40 гаран гүрэндэ мэдээжэ продукцитай, олон ондоо һалбаритай промышленностьтай, 300 шахуу томо предприятитай байна. Эдэ предприятинуудай бааза дээрэ шэнэ шэнэ хотонууд болон поселогууд бодхоогдожо, национальна хүдэлмэришэн анги бии болгогдонхой. Революциин урдахи бүхы Россин гаргадаг электрын элшэ хүсэнэй ехэнхиие Дагестан жэл соо гаргана. Эндэ Хойто Кавказдахи эгээл томо (1 миллион киловатт хүсэтэй) Чиркейскэ ГЭС хүдэлнэ. Бэе бэедээ туһалалсажа байдаг хүдөө ажахын үйлэдбэри элдэб зүйлэй техникээр хангагданхай, ехэ олзотой томо ажахынууд бии. Дагестан хадаа орон доторoo виноград, үрэ жэмэс болон огородой эдеэ, мяха ба нооһо үйлэдбэрилдэг нютагай түрүүшүүлэй нэгэниинь болоно.

Мүнөө арадай ажахыда хүдэлжэ байгаа зоной мянгаһайнь 673-ниинь дээдэ, дунда болон дүүрэн бэшэ дунда һургуулитай юм. Эндэ техникумүүд, техническэ мэргэжэлэй училищинууд, юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд хүдэлдэг. Дүрбэн дээдэ һургуули, университет бии, СССР-эй Наукануудай академиин филиал Дагестанда хүдэлдэг.

— Дагестан гээшэ үндэһэ яһатанай талаар онсо шэнжэтэй юм,— гэжэ М. Юсупов тэмдэглэнэ.— Швейцариһаа багашаг газар дээрэ (50 мянган дүрбэлжэн километр) 30-һаа дээшэ уг үндэһэ яһатан ба этническэ бүлэгүүд, СССР-эй 30 шахуу ондоо национальностиин хүн зон ажаһуудаг.

Тэдэнэй зариманиинь жэшээлхэдэ, аварецууд ба даргинецууд, 1979 оной тоо бүридхэлэй ёһоор, тус тустаа 418,6 болон 246,9 мянган хүн байгаа. Агулецууд ба цахурнууд 11,5 болон 4,6 мянган хүнтэй. 1921 ондо Дагестанда автономито республикын байгуулагдахада, тэндэ байдаг элдэб яһатанай болон этническэ бүлэгүүдэй эрилтэнүүдые хараадаа абажа элсүүлмээр национально-гүрэнэй байдалай маяг түхэл байгуулагдаа. Автономи тэгшэ эрхэ сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ арга боломжо Дагестанда үгөө. Өөһэдын Конституци, гүрэнэй засагай болон хүтэлбэрилхы дээдэ зургаанууд, Верховно Сүүд, Конституцяар хараалагдаһанай үндэһөөр өөһэдын хуули гаргаха эрхэ, эдэ бүгэдэ болон ондоошье ябуулганууд бидэнэртэ тон ехэ удха шанартай байгаа.

СССР-эй арадуудай хоорондо хёмороо гаргахые һэдэжэ, национальна республикануудай хүтэлбэрилхы тушаалнуудые ородууд эзэлдэг, ород хэлэн национальна хэлэнүүдыень һүнөөн дарадаг байна гэжэ баруунайхид баталдаг,— гээд Юсупов хөөрэнэ.— Иигэжэ хэлэдэг, бэшэдэг хүнүүд ямаршье сагта Дагестан ерэжэ, үнэн байдалтаймнай танилсахадань болохо. Би өөрөө аварецби, обкомоймнай бусад секретарьнар лезгин, ород, кумык үндэһэ яһанай юм. Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнь —даргин, Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ—кумык, бүхы гүрэнэй, партийна, профсоюзай, залуушуулай болон ниитын бусад зургаанууд бүридхэлөөрөө олонациональна юм гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

Урдандаа зэргэлээд байһан тосхонуудай хүн зон үргэлжэ бэе бэеэ ойлгодоггүй байһан юм,— гээд Магомед Юсупов хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Ород хэлэн Дагестанда һуудаг олон тоото үндэһэ яһатанай хоорондохи хани харилсаанай хэлэн болонхой гэжэ онсо тэмдэглэхэ һанаатайб. Үндэһэн дагестанайхидай 70 процентнь ород хэлые хоёрдохи хэлэмнай гэжэ тоолодог. Энээнэй ашаар тэрэ дэлхэйн соёл болбосоролтой танилсаха арга олоо бшуу. Гэхэтэй хамта нэгэн доро национальна хэлэнүүд ехээр һалбаран хүгжөө. Һургуулинуудта арбаад национальна болон ород хэлэн дээрэ ном заадаг. Зариманиинь революциин һүүлээр лэ, ород эрдэмтэдэй хүсөөр түрүүшынхеэ бэшэгтэй болонхой.

Манай уран зохёолшод, композиторнууд, артистнууд гансашье орон догорнай бэшэ, харин хилын саана үргэнөөр мэдээжэ юм. Сэхыень хэлэхэдэ, Дагестан хаана байдаг юм гэжэ хилын саана ехэнхидээ мэдэдэггүй, тиигэбэшье тэндэ арадаймнай поэдүүд Расул Гамзатовай ба Фазу Алиевагай зохёолнуудаар, «Лезгинка» гэжэ ансамбляар, Дагестанай арадай уран бэлигтэнэй алта, мүнгөөр, элдэб металлаар болон шабараар хэһэн гайхамшагта эдлэлнүүдээрнь хибэсүүдээрнь тэрэнийе мэдэдэг...

Хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ тэрээндэ нэгэ иимэ ушар тухай дурдабаб. Нээмэл талмай дээрэ, Бежтэ гэжэ аулаархидайнгаа урда, арадай хатарай фольклорно ансамбльда хабаадагшад наада табижа байгаа. Үшөө 50 жэлэй саана иигэжэ концерт харуулжа байһан басагадые алажа магадгүй һэн гэжэ намтай сугтаа энэ концерт хаража байһан КПСС-эй Цунтинска райкомой нэгэдэхи секретарь Наджмудин Алиев мэдүүлээ бэлэй.

— Тиимэ даа,— гэжэ Магомед Юсупов намайе зүбшөөнэ.—Дагестанда эмэгтэйшүүлэй асуудалнуудые шиидхэлгэ айхабтар орёо, ехэ хохидолтойшье байһан юм. Шажанай болон юрын эрхын ёһо заншал эхэнэрнүүдые үбгэнэйнь болон тэрэнэй түрэлхидэй богоол болгодог байгаа. Социализм байгуулгын жэлнүүдтэ эхэнэрнүүдэй эрэшүүлтэй үнэхөөрөө адли эрхэтэй байхын түлөө тэмсэлдэ Дагестанай коммунистнуудта айхабтар, хүндэ хүшэр байһан юм. Олон һамга абалгые, хуулиин наһа хүрөөгүй басагадые хадамда үгэлгые, бэриеэ худалдажа абаха ябадалые Совет засаг болюулаа. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй байлгые усадхаха эхэнэрнүүдэй курсанууд, басагадай тусхай һургуулинууд, эхэнэрнүүдые мэргэжэлдэ һургаха мастерскойнууд болон предприятинууд, эхэнэрнүүдэй училищинууд ба техникумүүд, ясли болон саадууд нээгдээ һэн.

Эдэ мэтэ ябуулганууд хархис номнолшодой, мүлжэгшэдэй болон тэдэнэй нүлөөн доро байһан зоной зарим хубиинь зүгһөө хатуу шанга тэмсэлдэ дайрагдаа бэлэй. Тэрэ үеын газетэнүүдтэ эхэнэрнүүдэй тэгшэ эрхэтэй байхын түлөө тэмсэгшэдые зэбүүрхэмэ муухайгаар хорооһон тушаа мэдээсэлнүүд ходо толилогдодог һэн. Тиигэбэ яабашье шэнэ байдал диилэбэ.

— Энэ тэгшэ эрхэ сүлөөтэй ниитын гэшүүдээр, Дагестанай эхэнэрнүүдээр мүнөө бидэ омогорхохо ёһоороол омогорхонобди,— гэжэ Магомед Юсупов хөөрөөгөө түгэсхэнэ. 160 дагестан эхэнэр эрдэмэй доктор ба кандидадай нэрэ зэргэтэй, эхэнэрнүүдэй хоорондо партийна болон гүрэнэй ажал ябуулагшад, врачнууд, багшанар, инженернүүд, артистнар олон юм.

Альберт СИРОТКИН,
АПН-эй корреспондент.

ОРОН ТУХАЙ НОМУУД

Үдэ» гэжэ нэрлэгдэһэн очеркын ном хизаар оронoo шэнжэлгэдэ хабаатай. Зарим бүлэгүүд соонь городой экономическа ба соёл болбосоролой ажабайдал харуулагданхай.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин эрдэмтэдэй бэлдэһэн «Буряад ороной XVIII—XX зуун жэлнүүдтэхи ламын шажан» гэһэн ном Новосибирск хотын «Наука» гэжэ хэблэлээр гараа. Буряад орондо буддын шажанай дэлгэрһэн тухай хэлэгдэхэ зуураа, тэрэнэй хархис шэнжэ шанарые авторнууд харуулха гэжэ оролдоо. Энэ ном арадай ажаһуудалые шэнжэлэгшэдтэ атеистнүүдтэ тон хэрэгтэй байха.

«Буряадай архитектурын памятнигууд» гэжэ Л. К. Минертын бэшэһэн ном мүн лэ Новосибирскдэ гараа. Улаан-Үдын, манай республикын газар дээрэ XVIII зуун жэлһээ эхилжэ хэгдэһэн түүхэтэ барилганууд тушаа һонёор хэлэгдэнэ. Автор архивай документнүүдые хэрэглэжэ, архитектурна памятнигуудые шэнжэлһэн байна. Энэ ном 4 бүлэгтэй. Тэдэнэйнь гаршагуудые нэрлэбэл, иимэ: 1. «Улаан-Үдэ (Верхнеудинск)», 2. «Хяагта ба Хяагтын аймаг», 3. «Аймагуудтахи архитектурын памятнигууд (Загарай, Хори, Сэлэнгэ, Прибайкали, Кабанск, Баргажан)», 4. «Буряадай газар дээрэ архитектурын хүгжэлтын зарим тэды шэнжэ шанар».

«Улаан-Үдын уларил» гэжэ ном Ленинградта хэблэгдэбэ. Улаан-Үдын ба Шэтын гидрометеорологическа обсерваториин хүдэлмэрилэгшэд тус номые бэлдээ юм. Манай городой болон оршон тойронхи нютаг нугануудай уларил тушаа ном соо хэлэгдэнэ. Үргэн ниитэдэ зорюулагдаһан энэ номые хүн бүхэн һонирхожо уншаха аабза.

М. ДОНДУБОН,
А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска научна библиотекын библиограф.

Улаан-Үдын городской телефонно станциин хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие хангаха талаар хүдэлмэреэ жэлһээ жэлдэ һайжаруулна. Энэ талаар техническэ таһагай инженер Г. Д. Шойдонова ехэ оролдолго гаргадаг юм. Галина Дашинимаевна коллектив дотороо хүндэтэй хүн. Ниитын ажалда эдэбхитэй тэрэ коллектив дотороо экономическа һуралсалай хэшээлнүүдые һайнаар үнгэргэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер Г. Д. Шойдонова.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

Социалис оронуудаар

БАРАЙГАРААРАА СУУРХАДАГ

ХАНОЙ. Улаан мүрэнэй адагта оршодог Вьетнамай Ханамнинь гэжэ хойто провинци шэлэгдэмэл барайгараараа үнинэй суурхадаг юм. Энэ табан жэлдэ эндэхи ажалшад ехэ амжалтануудые туйлаһан байна. Гурбан жэл удаа дараалан тэдэнэр оройһоной үндэр баян ургаса суглуулна. Нёдондо жэлдэ тэдэнэр 900 мянганһаа дээшэ тонно барайгар хуряагаа һэн.

Мүнөө жэлдэ 1 миллион тонню ургаса хуряаха шэнэ зорилго таряашадай урда табигдана.

Энэ зорилгоор Ханамниниин ажахынуудта хүдөө ажахын үйлэдбэриие хубилган шэнэдхэхэ үргэн ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Тарян ажалай материально-техническэ бааза хараа байса һайжараа.

Провинциин полинууд дээрэ совет тракторнууд ба хүдөө ажахын бусад техникэ һайнаар хүдэлдэг. Советскэ Союзай туһаламжаар эндэ олон һалаатай уһалалгын түхеэрэлгэнүүд байгуулагдана. Час соо 1 миллион кубометр бүлэхэ хүсэтэй зургаан томо станци эндэ хүдэлнэ. Энэнь хэдэн мянган гектар барайгарай полиие уһаар найдамтайгаар хангаха, сагай уларилһаа ургасын дулдыдадаг байһые бага болгохо арга олгохо байна.

БОЛЗОРҺОО УРИД АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАБА

ХАНОЙ. Социалис Вьетнамай химическэ промышленностиин томо предприяти болохо Ламтхаогой суперфосфатна заводой хоёрдохи ээлжээн хараалагдаһан болзорһоо хахад жэлээр урид ашаглалгада оруулагдаа юм.

Тус завод хадаа совет-вьетнам экономическа харилсаа холбооной түрүүшын барилгануудай нэгэниинь болоно. Тэрэ хори гаран жэл хүдэлжэ байнхай. Тиин бүхы эдэ жэлнүүдтэ предприятиин коллектив үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ түсэбтэ даабаринуудые ходо үлүүлжэ байгаа. Вьетнамда США-гай үүдхэһэн ээрхэг түримхэй ябуулгын үедэшье американ авиациин бомбодолгонууд заводой жэгдэ хүдэлмэриие һаатуулжа шадаагүй һэн.

Хоёрдохи ээлжээнэй ашаглалгада оруулагдахада, арадай ажахыда тон шухала продукци бүтээлгые дээшэлүүлхэ, жэл соо 300 мянган тонно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ арга олгоһон байна. Харин суперфосфадай тонно бүхэниинь республикын эдеэ хоолой гол ургамал болохо барайгарай ургасые нилээд ехээр дээшэлүүлдэг жэшээтэй.

Социализм байгуулха хэрэгтэнь Вьетнам арадта саг үргэлжын ашаг үрэтэй туһаламжын түлөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй правительствада, бүхы совет арадта СРВ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэ.

БРИГАДНА ПОДРЯДАЙ АРГААР

ГАВАНА. Бригадна подрядай арга хэрэглэхэ талаар социалис оронуудай дүй дүршэл Кубада улам ехээр һайшаагдадаг болонхой. Хүдөө ажахын министерствын хэдэ хэдэн нэгэдэлнүүдтэ дүрбэн һарын саада тээ нэбтэрүүлэгдэһэн энэ түрүү арга һайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ эхилээ. Тэрэнэй түрүүшын дүнгүүд гэбэл, материалнууд болон финансын зөөри, техникэ ба хүдэлмэриин сагые бүри бодомжотойгоор, үрэ түгэсөөр хэрэглэлгэ мүн болоно гэжэ Национальна мэдээсэлэй агентство (АИН) тэмдэглэнэ. Шэнэ аргаар хүдэлдэг бригадануудай эмхидхэлэй бүридэл нилээд бааза бэлэн боложо, хүдэлмэриин хүсые бүри зүйтэйгөөр хэрэглэхэ арга олгоно. Бригадын гэшүүд ажалай эсэсэй үндэр дүнгүүдые туйлахые оролдодог болоо гэжэ агентство тэмдэглэнэ. Эдэ бүгэдэ үйлэдбэриин хэмжээе саг үргэлжэ үргэдхэхэ гэһэн гол зорилгые туйлалгада туһа нэмэри болоно, ажалшадай салин хүлһэн баһал дээшэлнэ.

ХИЛЫН саанаһаа
ТАСС · АПН

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

БЕРЛИН. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар СССР-эй ба Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнууд эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тула һайн үндэһэ һуури табихa байна гэжэ ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо М. Герлах мэдүүлбэ.

Тэдэнэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлнүүд бүхы арадуудай үндэһэн аша туһада харюусана гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Европодо сэрэгэй стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн социалис хани харилсаата оронуудай хамтын хүсэлэл оролдолгонуудые ГДР-эй ажалшад дэмжэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. Термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай эб найрамдалта дурадхалнууд амгалан тайбан байдалые хангалгын хэрэгтэ шухала хубита болоно гэжэ американ-совет хани барисаанай национальна соведэй гүйсэдхэхэ директор Алан Томсон мэдүүлбэ.

Совет гадаадын политикын эб найрамдалта шэнжэтэй байһан тухай хэлэхэдээ, ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга СССР-эй нэгэ талаһаа абаһаниинь шухала удха шанартай байна гэжэ американ ниитын ажал ябуулагша тэмдэглээ. Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангахые Совет гүрэнэй хүсэжэ байһыень энэ үүсхэл элирхэйлэн гэршэлнэ.

ЛИМЭ. СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые Перугай түрүү үзэлтэй, империализмда эсэргүү хүсэнүүд халуунаар дэмжэнэ. Дайнай аюулые һулаpуулжа, зайсуулан саража болохо байһан тухай Советскэ Союзай этигэл найдал бидэнэртэ урма баяр түрүүлнэ.

ДЕЛИ. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдые һэргээхэ тухай асуудалаар Советскэ Союзай хараа бодол залан сэхэ байна гэжэ Индиин «Таймс оф Индиа» газетэ бэшэнэ.

Американ ракетэнүүдые тараан тодхожо байхадань, хөөрэлдөөнүүдые һэргээхэ гээшэ хүнүүдые мэхэлхэ гэһэн удхатай гээд совет хүтэлбэри нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн байна гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Бүтэмжэтэй һайнаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын тула дайнай аюулые зайсуулан сараха, Европын газар дээрэһээ американ ракетэнүүдые гаргаха хэрэгтэй. Үгы гэбэл, буу зэбсэгүүд хороогдохо бэшэ, харин улам үргэдхэгдэхэ байна.

ВЕНГЕР ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

БУДАПЕШТ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүдэй суглуулбариие «Кошут» гэжэ политическэ литературын хэблэл венгер хэлэн дээрэ «КПСС-эй XXVI съездын зааһан замаар» гэһэн гаршагтайгаар барлан гаргаба.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ К. У. Черненкын хэлэн «Партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин гол шухала асуудалнууд» гэһэн элидхэл, агропромышленна комплексын асуудалаар 1984 оной мартын 26-да үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгэ, 1984 оной апрелиин 9-дэ «Правда» газетын асуудалнуудта тэрэнэй үгэһэн харюунууд, КПСС-эй Программын шэнэ редакциие бэлдэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай комиссиин 1984 оной апрелиин 25-най заседани дээрэ хэлэһэн үгэ болон бусад материалнуудынь суглуулбари дотор оруулагданхай.

ЗАЛАН СЭХЭ ПОЛИТИКА

СОФИ. СССР болон социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай залан сэхэ политика, эб найрамдалые бэхижүүлхэ, ядерна дайе зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэһэн тэдэнэй бүтэмжэтэй һайн олохон дурадхалнууд шухала удха шанартай байна гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живковэй хани ёһоной албанай хэрэгээр НРБ-дэ ерэһэн Гайанын президент Ф. Бернхэмтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд дээрэ тэмдэглэгдээ.

Социалис оронуудһаа сэрэгэй бүлюу хүсэтэй болохые империалис ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй һэдэжэ байхадань, социалис хани нэгэдэлтэ оронууд өөһэдынгөө аюулгүй байдал хангахые, эб найрамдалай аша туһада зохёон байгуулхы ажалай эрхэ байдал зохёохые хүсэнэ гэжэ Т. Живков мэдүүлбэ. Эб найрамдалай, харилсаа холбооной ба үгэеэ ойлголсолгын түлөө хамтын тэмсэлдэ Болгари саашадаашье ехэ хубитаа оруулха байна.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоһондо һанаагаа зобожо байһанаа мэдүүлхэ зуураа, Гренадада эсэргүү США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгануудые, Кубада, Никарагуада, Түбэй Америкын ба Карибска далайн оршондохи бусад оронуудта эсэргүү дайсан харша хэрэгүүдые Ф. Бернхэм эрид буруушааба. Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, бүхы түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө Гайана тэмсэнэ гэжэ тэрэ хэлээ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН МИД-эй БУРУУШААЛГА

ПРАГА. ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ФРГ-гэй президент болон правительствын бусад түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар судетскэ немецүүдэй нютагаархидай үймөө хүлгөөе Мюнхендэ үнгэргэлгые буруушаажа байһанаа ЧССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ ФРГ-һээ Чехословакида байдаг элшэн сайдта мэдүүлэгдээ. ФРГ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ Чехословакиһаа Боннодо байдаг элшэн сайд мүн лэ иимэрхүү буруушаалга хэһэн байна.

Үһөө хяһаа нэхэгшэдэй үймөө хүлгөө үнгэргэхэ үедэ ЧССР-эй элшэн сайд ФРГ-дэ байха аргагүй, тиимэһээ июниин 7-һоо 13 хүрэтэр элшэн сайд Чехословакидаа дуудагдажа ерүүлэгдэхэ байна гээд агентство заана.

Арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна харалга

ШУХАЛА УДХАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Һалхан арадай уран бүтээлэй ба соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин республиканска научно-методическа түбэтэ уран һайханай бүхэсоюзна харалгада арадай театрнуудай болон драматическа коллективүүдэй хэр зэргээр хабаадаһа тушаа шухала удхатай хөөрэлдөөн болобо.

Зүүн Сибириин соёлой институдай театральна режиссурын кафедрые даагша, РСФСР-эй арадай артист Б. Н. Вампилов түрүүтэй арадай театрнуудай республиканска соведэй тус заседанида хабадаба. Тиин тэрэ үдэр арадай театрнуудай республиканска конкурс-харалгын дүнгүүд согсологдоо, зохёохы 22 коллектив «арадай» гэһэн нэрэ зэргэдэ батадхагдаһан, драматическа нэгэ коллектив энэ нэрэ зэргэдэ анха түрүүшынхиеэ зууршалагдаһан байха юм. Тэрэшэлэн үшөө 4 театрта шалгалтын болзор үгтөө. Энэ болзорой туршада тэдэнэр эршэ түргэөр хүдэлжэ, «арадай» гэһэн нэрэ зэргэеэ батадхахаар зүжэгүүдые табиха ёһотой болоно.

Тус заседани тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэл, иимэ байна. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һараһаа хойшо арадай театрнуудай республиканска жюрин гэшүүд хүдөө нютагуудаар ябажа, конкурсдо дурадхагдаһан зүжэгүүдые хараһан, тэдэндэ сэгнэлтэ хэһэн ушартай. Тиин мүнөө үнгэрһэн заседани дээрэ оодоһоһоо һанамжа дурадхалнуудые хэлэжэ гараба ха юм.

Харалган зүжэг, уулзаһан коллектив тухайгаа өөрынгөө һанамжые комиссиин гэшүүн бүхэнэй хэлэһэнэй удаа «арадай» гэһэн нэрэ зэргэеэ дурсагдаһан театрнуудай батадхаһан тушаа асуудал бүтэдын дуутаар шиидхэгдэнэ. Тингэжэ Хэжэнгын, Багдаринай, Юрөөгэй, Хушуун-Үзүүрэй, Баргажанай, Кабанскын, Гильбэрын арадай театрнууд, мүн бусадшье хэдэн коллектив һайн зүжэгүүдые табиһан, эрмэлзэл түгэсөөр хүдэлжэ байжа, «арадай» гэһэн нэрэ зэргэеэ жэшээлһээр батадхаба ха юм. Тэдэнэй дундаһаа Хэжэнгын арадай театрай коллектив илангаа бэлэдхэл һайнтай байжа, республиканска комиссиин гэшүүдэй өндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна.

Харин Барагханай, Дэрээнэй, Захааминай театрнуудай һүүлшын бүтээлнүүдтэ һайн сэгнэлтэ табигдаагүй тээшээ, «арадай» гэһэн нэрэ зэргэнүүдыень батадхабашье, тус коллективүүдтэ ёһотой һайн методическа туһаламжа үзүүлэгдэжэ байгаагүй байханиие жюрин гэшүүд тэмдэглээ. Тиихэдэ Загарайн, Хяагтын, Хэрэнэй, Нарһатын театрнууд мүнөө дээрэ «арадай» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүрэмөөр зүжэгүүдые харуулжа шадабагүй гэжэ тэдэнэр халаглан тэмдэглэнэ. Эдэ коллективүүдтэ тус тустань жэлэй гү, али хэдэн һарын болзор үгэхэ, тэрээн соо һайн зүжэг табижа шадабал, «арадай» гэһэн нэрэ зэргыень батадхаха гэһэн шиидхэбэри заседани дээрэ абтаба.

Гадна арадай театрнуудта болон драматическа коллективүүдтэ зохёохы-методическа туһаламжа үзүүлхэ тушаа тусхай шиидхэбэри абтаа. Энэ шиидхэбэриин ёһоор, зүжэгүүдые шалгаха, репертуараа бүридхэхэ, сценын шэмэглэл бүтээхэ хэрэгтэнь дурсагдаһан коллективүүдтэ шэфүүд гэһэн туһаламжа үзүүлхэ зэргэтэй болоно. Тэрэшэлэн үе-үе болоод лэ партиин райкомуудай бюро дээрэ арадай театрнуудай тоосоо байха тушаа зүйтэй дурадхал оруулагдаба.

Иигэжэ арадай театрнуудай республиканска соведэй ээлжээтэ, дүн согсололгын заседани үнгэрһэн байха юм. Шухала удхатай энэ заседани дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдэй арадай театрнуудай хүгжэлтэдэ ёһотой нүлөө үзүүлхэ байһандань этигэхэ дуран хүрэнэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ТЕАТРТА

Северобайкальск хотын хүдэлмэришэн залуушуулай «Зоригжол» гэһэн һайн дуранай театральна коллектив болгар драматург Станислав Стратиевай «Автобус» гэһэн зүжэгые найруулан табиба. Тус театрай режиссёр Н. Звонковагай имагтал энэ зүжэгтэ хандаһанниинь өөрын ушартай юм. 1982 ондо «Современная драматургия» гэһэн альманахай 1-дэхи номерто дурсагдаһан пьесын толилогдоһонһоо хойшо оронойнмнай хэдэн театр удхаар гүнзэгы энэ зүжэгөөр һонирхоһон байна бшуу.

Северобайкальскынхид болгар драматургын бүтээлые өөрынхеэрээ найруулха гэжэ шиидэ. Энэнь зүжэгэй режиссурадашье, сценын шэмэглэлдэшье, актёрнуудай гүйсэдхэлгэдэшье харгадаба. Зохёохы коллективэй эрмэлзэл түгэсөөр хүдэлһэнэй ашаар үнэхөөр һонин, олондо һайшаагдамаар зүжэг мүндэлбэ ха юм. Актернууд В. Плюснин, Д. Гринь, Н. Трофимчук, Я. Акимова болон бусад шунал абьяас ехэтэйгээр хүдэлжэ, хадуугдама образуудые бүтээһэн байна.

Хүдэлмэришэн залуушуулай «Зоригжол» гэжэ һайн дуранай театрайхид энэ зүжэгые бэлдэжэ байхадаа, сүлөөтэй сагаар, зүжэгэй шэмэглэлээр хэды дуталдабашье, үнэн зүрхэнһөө оролдожо, С. Стратиевай бүтээлые эдэбхи ехэтэйгээр найруулжа, нютагаархинаа баясуулаа.

Энээнһээ урид «Зоригжолой» гэшүүд А. Вампиловай «Хүдөөгэй шог зугаанууд» («Провинциальные анекдоты») гэһэн шог зүжэгые удха түгэлдэрөөр найруулан табиһан байгаа. Харин мүнөө үшөө нэгэ һонирхолтой зүжэг хараг шадтаа дурадхажа, зохёохы арга боломжонуудайнгаа улам үргэдэжэ байһанние гэршэлбэ гээшэ.

А. НААЦ,
Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин багша.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ЯДЕРНА ДАИ ЖҮРӨӨДЭЖЭ БОЛОХОГҮЙ

Дэлхэй дээрэхи байдалай улам аюул ехэтэй болоожо байһан ушарһаа арадуудай һанаагаа зобохо яаха аргагүй зүб гэжэ мэдэрэгдэнэ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын түргэдхэгдэжэ байһан ушарһаа ядерна дайнай һүжэржэ болохо арга боломжо улам ехэдэнэ. Энээнэй түлөө бүхы гэм зэмэнь дэлхэйе ээрхэн зонхилхо зорилго урдаа табиһан США-гай засагай хүтэлбэри баригшадта тохогдоно. Сэрэгэй хүсэнэй талаар Советскэ Союзһаа булюу байдалтай болохо гэһэн хараа шугамаа тэдэнэр бэелүүлхые үсэд нэтэрүүгээр оролдон, шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха үргэн ехэ программа бэелүүлнэ.

«Буу зэбсэгүүдые ехээр гаргалга, хүн зониие айлган һүрдөөлгэ — бидэнэрэй шэлэһэн хэрэг бэшэ. Бидэнэр урда урдаһаа туласа татагдаһан сэрэгэй хүсэнүүдые бага болгохын түлөө, алишье талада адли тэгшэ ба аюулгүй байдалай ёһо гуримуудтай зохилдуулан, энэ асуудалаар үгээ ойлголсохо ябадал туйлахын түлөө эрид шууд шиидэнгибди,— гээд РКП-гэй ЦК-гай генеральна секретарь, СРР-эй президент Н. Чаушескугай хүндэдэ Кремль соо үгтэһэн обед дээрэ нүхэр К. У. Черненко онсолон тэмдэглэһэн байна.

Совет хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн үгэ дотор США ба НАТО-гай милитарис хараа шугамай урдаһаа Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи байдалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаһан эб найрамдалта тодорхой үүсхэлнүүдэй үргэн программа табигдаа. Энэ программа хадаа аха дүү оронуудай хамтын оролдолгын үрэ дүн болоно. Бэе бэедээ сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй ба амгалан тайбан харилсаануудые дэмжэхэ тухай договор баталха дурадхалтайгаар Советскэ Союз НАТО-гай оронуудта хандана гээшэ. Уласхоорондын түрүү үзэл бодолтой олониитын һанамжын ёһоор, тиимэ договор баталга... хоорондын харилсаануудта һайн... лөөлхэ ябадалда туһалха бай... өөрынгөө союзнигуудтай хамта ...лаһаа бэе бэедээ этигэл найдабари... гые бэхижүүлхэ, Европодохи ... дэлхэйн аюулгүй байдалые ... хэрэгтэ зорюулагдаһан дурадха... оруулна.

НАТО-гай оронуудай правител... дай стол дээрэ холын хараатай ... дурадхалнуудые табинхайбди гэб... ропые химическэ зэбсэгүүдһээ ... хэ тухай, сэрэгэй гаргашануудые ... гохогүй ба хороохо тухай.

СССР-эй эб найрамдалта эдэбхи... нүүд хадаа хүн түрэлтэниие ядер... най аюулһаа зайсуулха эгээл бүт... үндэһэ һуури болоно. Иимэл да... дурадхалнуудта уласхоорондын ол... зүгһөө үгтэжэ байһан сэгнэлт... урдаһаа туласа татагдаад байһан ... хүсэнүүдые бага болгохын тулада ... дүүдэй орон үсэгэлдэрэйхидэл ... мүнөөдэршье эрид шууд тэмсэл ... Тиигэхэ зуураа Советскэ Союз ... Европодо тараан тодхогдоһон ... ракетэнүүдтэ анхарал хандуула... хөөрэлдөөнэй столдо һууха ... эсэргүү байһанаа эрид шууд м... гээд Чехословакиин «Руде право» ... онсолон тэмдэглэнэ.

Европодо США-гай ядерна р... дээ тараан тодхолгоёо үргэлж... байһан сагта хөөрэлдөө хэхын... гэжэ Советскэ Союз эли тодоор ... на гээд «Нью-Йорк таймс» газета ... Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн... гые хизаарлаха ябадалда һаад ... хёолдуулжа байһан США-гай ха... долые совет хүтэлбэрилэгшэ ... шүүмжэлээ гээд, Японой «Асахи» ...

ЕВРОПООР РЕЙГАНЭЙ ДЭНШЭЛГЭ

США-гай президент Рейганэй Европо түбеэр зайжа ябаха үедэ уласхоорондын байдалда Вашингтоной бэелүүлжэ байһан балмад муухай харга шугам эрид шууд буруушаагдаба.

Рейган Европоор дэншэлгээ Ирландиһаа эхилээ. Ирлан олониитын тэрэнэй ерэлгые буруушаалга ниитэ национальна манифестаци болон үнгэрөө. Дублин хотын үйлсэнүүдтэ 15 мянгаһаа дээшэ хүн зон гараа. Ирландиин элитэ эрдэмтэ ба ниитын ажал ябуулагша, профессор Джон Мэрфи гэгшэ митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ «Рейган—бүхы хүн түрэлтэндэ ядерна дайнай аюул тохёолдуулхаар забдажа байһан ори ганса гүрэнэй толгойлогшо мүн» гэжэ мэдүүлээ. Дублинай тусхайта тушаалтадайшье зүгһөө Америкын президентын ерэлгэдэ дурагүйтэжэ байһаниинь элирхэйлэгдээ. Ирландиин ниислэл хотын муниципальна соведэй гэшүүдэй хахадһаа олонхинь Вашингтоной гадаадын политикэдэ эсэргүү байһанаа мэдүүлэн, Рейганэй угтамжын баяр ёһололдо хабаадахаһаа арсаһан байха юм. Ирландиин парламентын хорин гэшүүд Сагаан байшангай эзэнэй ерэлгые буруушаажа байһан тухайгаа уридшалан мэдүүлһэн. Тэрэ буруушаалгые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлэн, парламентынь гурбан депутат Рейганэй үгэ хэлэжэ байтар зал сооһоо гаража ошоо.

«Рейганэй Баруун Европо ерэлгэ—хубхай хооһон шууяан, хүлгөө татаһан ушарал. Энээнэй тулада идхалгын ехэ хүсэн хэрэглэгдэнэ», —гээд Франциин телевизионно программын тайлбарилагша мэдүүлээ. Франциин хойто зүгтэ, Нормандида хоёрдохи фронтын нээгдэһээр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэмжэ... гануудта США-гай президентын ... далгашье һунгалтын урда тээх... уг зорилготой байһан. Энэ үйл... тушаа бэшэһэн, хэлэһэн олондо ... хүргэдэг американ хэрэгсэлнүүд... нэйньшье үгэһэн тайлбари дотор... Германиие бута сохилгодо Советск... зай дүүргэһэн ехэ үүргэ, совет... фронт дээрэ дэлхэйн хоёрдохи ... түгэсхэлэй шиидхэгдэһэниинь тэм... дээгүй байха юм.

Рейганэй Баруун Европодо ерэл... үедэ Вашингтоной милитарис пол... Европо түбиинхидэй дурагүйдэл... шэнэ баримтанууд үдэр бүри ... байгаа. Имагтал тэдэ үдэрнүүдт... гай сэрэгэй бүлэглэлдэ Испании... гүй байһан тухай шиидхэбэри М... абтаа. Испаниин правительствын ... хэбэриие «Холбоото Штадуудта б... нэй союзнигуудта шанга сохилто ... гээд Америкын информацион... агентство нэрлэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдэ ушаралай урда ... дэрландын правительство ... баалалтын хэды ехээр хэгдэжэ б... түрүүшын добтолгодо хэрэглэ... рикан ядерна ракетэнүүдые ... орон дотороо тодхуулхагүй гэжэ... хэбэри абажархёо. Энээн дээ... Рейганэй захиргаан уур сухала... орьёулуулһан байха юм.

Голландиин шиидхэбэри — ам... ядерна ракетэнүүдые тараан ... асуудалай талаар НАТО-гай хэр... до хэрэгдэһэн түрүүшын «хахар... Рейтер агентство заана.

ХУУШАНАА ДАБТАХА ҺЭДЭЛ...

Персидскэ тохойн районд тохёолдоһон аюулта байдал таһалдуулагданагүй, эндэ нилээд удаан саг соо үргэлжэлжэ байһан Ирак Иран хоёрой дайн ондоо гүрэнүүдые татажа магад болонхой. Илангаяа США-гай сэрэгэй ябуулганууд һанаа зоборитой байдал тохёолдуулна, тэдэнэр Персидскэ тохойдо суднануудай орохо арга хангаха гэһэн шалтаг баряад, сэрэгэй хүсэ эндэ хэрэглэхээр бэлдэнэ. Пентагон энэ районд сэрэгэй нилээд олон корабль, самолёдуудые асараа, үшөө нэмэлтэ хүсэн болгогдон «Америкэ» гэжэ авианосец яаралтайгаар ерэжэ ябана. Ээрхэг гүримхэй ябуулга хэдэг «түргэн добтолгын хүсэнүүд» бэлэн болгогдонхой.

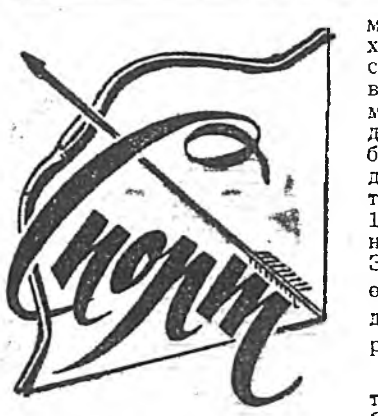
Дайшалхы хүсэеэ, добтолхы бэлэн байлгаяа Вашингтон дипломадуудайнгаа үсэд нэтэрүү ябуулгануудаар сагааруулхые оролдоно. Американ сэрэгэй ябуулгануудые политическэ талаарнь «далдалха» гэһэн зорилгонь хоёр шэглэлтэйгээр хэгдэнэ. Персидскэ тохой шадарай араб гүрэнүүдтэ «туһаламжа» үзүүлхэ гуйлтатайгаар Вашингтондо хандаха баалалта хэгдэнэ, тиихэдэ Ливанайхидал адляар «олонациональна хүсэ» шууд түргөөр бүридхэхые оролдон, НАТО-гай талаар союзнигуудайнгаа «гарыень мушхажа» оронхой.

США-гай гүрэнэй департаментын харюусалгата тушаалтадай нэгэн байһан Дж. Болл гэгшэ дипломатическа энэ добтолгын шалтагаануудые «Вашингтон пост» газетын хуудаһанда яһала дэлгэрэнгыгээр тайлбарилһан байха юм. «Манай орон һүүлэй хэдэн жэлэй туршада сэрэгэй хэтэрмэ олон ябуулга хээ, энэ ушар «империализм тухай бодожо үзэхые һануулна» гээд тэрэ бэшэнэ. США-гай харата ябуулгануудһаа уласхоорондын олониитын дураа гутажа байһа... ойлгоно. Тиимэ хадань Персид... хойе харгада абан, «энэ хэрэгы... циональна шэнжэтэй болгохо ... Англи ба Францида хүсэд хүрэх... хүсэ үгэхэ» эрилтэ табигдана... байдалыень абажа харахада, амер... периализмын жандарм ёһоной ... нуудые «олонациональна шэнжэ... гохо тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Американ дипломатиин энэ хүсэ... долгодонь мүнөө дээрээ амжал... даагүй байһаар. Вашингтоной б... союзнигууд Рейганэй захиргаа... муухай ээлжээтэ ябуулгада ... хүсэнэгүй. Араб оронуудта Лив... шээлтэ байдал мартагдаагүй, США... «амгалан байдал тогтоохомнай ... зонойнь толгой дээрэ снаряд б... жа ороһон ха юм. Персидскэ ... дэрай гүрэнүүд Холбоото Ш... туһаламжа эрингүйгөөр өөһэдэ... гаалха хүсэ шадалтай гээд Бахр... даадын хэрэгүүдэй министр А... гэгшэ «Ас-саяд» журналай асууд... һэн харюу доторсо мэдүүлһэн б...

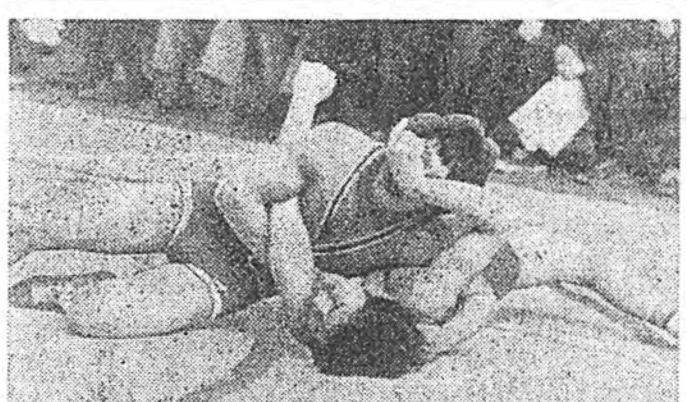
Иимэ эрхэ байдалда Вашинг... хургаа бэдэрхэ баатай болоно... энэ районд сэрэгэй хүсэ сэл... замаар улам саашаа дабшаж... Рейганэй захиргаан зүришэлдөө... һүжэрөөхэһөө холо байхые хүс... жэ этигүүлхые оролдоно. Энэ зүд... маг найдуулгаар халхабша хэд... да хэрэглэгдэһэн сценариие дах... һэдэлгые араб хэблэлэй ... нууд обёоржо байна.

СПОРТ

мастер Сергей Замбалов хахад финалда Нальчигай спортын мастер В. Мунчаевые диилэжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ мастерта кандидат П. Андреевтэй (Хабаровск) барилдаба. Тинхэдээ С. Замбалов хоёр минутаһаа халта үлүү саг соо 12:0 тоотойгоор шүүжэ, зонын чемпион болоо. Сергей Замбалов бар хүсэтэй, онсо өөрын арга дүрэтэй барилдаашан болоожо ябаһанаа харуулба.

Шэтын багшанарай институдай студент Баяр Жамбалов һаяар спортын мастерай норматив дүүргэхэ аргатай. 62 килограммай шэгнүүртэн сооһоо тэрэ яаха аргагүй булюу байба. Һүүлшын уулзалгада Красноярскын спортын мастерта кандидат А. Майнагашевые минута соо тогтоон торгонгүй шүүжэ гараһан байха юм.

КУБОГТА ХҮРТЭБЭ

Студентнэрэй спортын клубуудай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө зонын мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо үнгэргэгдэбэ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй, Кабардино-Балкарай, Карачаево-Черкесскын, Краснодарай болон Ставрополиин хизаарнуудай 15 командын 80 гаран барилдаашад мүрысөөндэ хабаадаһан байгаа.

Тувын АССР-эй түлөөлэгшэ Павел Мартына гэгшэтэй түгэсхэлэй нааданда уулзахадаа, тактическа алдуу гаргажа, технологическа институдай студент Александр Степанов хоёрдохи һуури эзэлбэ.

52 килограмм. Манай командын гэшүүн спортын мастер Валерий Балдуев түрүү һуури эзэлхын тула бүхы арга хабаяа гаргаба. Гэбэшье РСФСР-эй болон СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй чемпион, ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ шанда хүртэһэн Яхадай АССР-эй дүршэл ехэтэй барилдаашан Егор Алексеевтэй уулзахадаа, тэнсэжэ ябаһан аад, һүүлшын секундануудта очко алдажа, шүүгдэшэһэн байха юм.

Манай технологическа институдай студент спортын мастер Сергей Замбалов хахад финалда...

Удаадахи хоёр шэгнүүртэ манай республикын түлөөлэгшэд спортын мастер Н. Дагаев, мастерта кандидат Г. Мамонцев гэгшэд илалта туйлаба. Георгий Мамонцев Хабаровскын бэрхэ барилдаашадай нэгэн—Константин Лукинтай уулзахадаа, илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа харуулжа, 8:5 тоотойгоор шүүгээ.

82 килограмм. Шэтын спортын мастерта кандидат Митуп Бальжинимаев Красноярскын түлөөлэгшэ Вячеслав Асочаковтай барилдахадаа, түрүүшын гурбан минутада 4:0 тоотойгоор шүүһэн аад, саашадаа гэмэлтэжэ, диилдэһэн байна.

Карачаево-Черкесскһээ ерэһэн А. Орехов, А. Головко гэгшэд удаадахи шэгнүүрнүүдтэ шалгарба. Спортын мастер Андрей Головко залуушуулай дундаһаа СССР-эй чемпион юм. Тиимэһээ тэрэ гоё һайхан арга дүрэтэй, бар хүсэтэй байһаараа сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаа. Түгэсхэлэй мүрысөөндэ тэрэ Хабаровскын мастерта кандидат В. Рубановые оройдоол минута хахадай турша соо диилэжэ гараба.

Хүндэ шэгнүүртэн сооһоо Красноярскын спортын мастер В. Журавлев илалта туйлаха ёһотой гэжэ сугларагшад һанаһаншье байха. Зүгөөр спортын мастерта кандидат А. Качесов (Кемеровэ) гаһар хүсэтэй байһанаа харуулжа, Журавлевые нюргалдуулан унагаажархёо.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Зүүн Сибириин технологическа институдай спортклубай суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеев) илалта туйлажа, кубогаар шагнагдаһан байна. Красноярскын хүдөө ажахын институдай студентнэр — хоёрдохи, Яхадай АССР-эй түлөөлэгшэд гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Хабаровскын, Шэтын, Карачаево-Черкесскын команданууд эрхим зургаанай тоодо ороо.

— Манай технологическа институдта дүрэ буляалдалгын барилдаанай амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байһые энэ мүрысөөн элирхэйлбэ. Командын бүридэлдэ оройдоол зургаан хүн оруулагдаһан байгаа. Тиимэһээ технологическа институдай бэлигтэй бэрхэ хэдэн залуу хүбүүд мүрысөөндэ хабаадажа шадаагүй. Манай командаһаа Сергей Замбалов, Намсарай Дагаев, Георгий Мамонцев гэгшэд онсо шалгарба,— гэжэ «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй түрүүлэгшэ, уласхоорондын категориин судья В. Е. Гармаев хөөрэнэ.

С. Замбалов — мүрысөөнэй эрхим бэрхэ барилдаашан, Е. Алексеев—илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй, А. Головко гоё һайхан арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шангуудта хүртэбэ.

Илагшад июль һарын һүүл багта Брянск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: С. Замбалов П. Андреевтэй барилдажа байна; зонын чемпионууд болоһон технологическа институдай команда.

В. ПЛУТТЫН фото.

ФУТБОЛОЙ ХАЛУУН ХАҺА

Футболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн нёдондоной чемпион — ЛВРЗ-гэй спортивна клубай Гусиноозёрскын «Шахтер» командануудай уулзалгаар эхилхэнь.

Байгша оной мүрысөөндэ авиационно заводой «Забайкалец», прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо», Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой «Локомотив», шэлэй заводой «Стекольщик», мяханай комбинадай «Пищевик», Закаменскын «Металлург», Сэлэнгын «ЦКК», Онохойн «Восход», Шэнэ-Бэрээнэй «Автомобилист» гэһэн команданууд хабаадахань. Тус мүрысөөндэ студентнэрэй суглуулагдамал «Буревестник» команда түрүүшынхеэ оролсобо.

Түрүүшын нааданда «Торпедо» — «Стекольщик», «Локомотив» — «Забайкалец», «Автомобилист» — «Восход» команданууд уулзаха.

Г. ИВАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Физкультура — элүүр энхын тулхюур» — түрүү бэшэг. «Гусиноозерско ГРЭС-эй барилга дээрэ» — мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Дахин уулзатараа тэраба» —А. Петрунин, Б. Жанчипов, А. Праведников гэгшэдэй статья. «Холоһоо хараад байхада...» —Н. Зубарев В. Ходарев хоёрой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүгжэлтын нэгэ шугамаар» —В. Петруниин статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хэн, хаана ошожо һураха дуратайб?» — тусхай хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Концертын залда — һурагшад». 10.40 — Баримтата фильм. 11.10 — «Платон Кречет» — «фильм-зүжэг. 12.30— Шэнэ һонин (12.35 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35— «Табан жэл—хүн бүхэнэй хэрэг». 16.05—Концерт. 16.55 — «Когда тебе 12 лет»—үхибүүдтэ фильм.

Улаан-Үдэ. 18.00 —«Үглөөдэрэй һургуули» гэжэ циклһээ. 18.45—«Нүхэр дуун» — гэһэн телефестиваль. Сэлэнгын районой коллективүүд. 19.30 — «Зүүн Сибирь»—киножурнал.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Мультфильмнүүд.

Улаан-Үдэ. 20.20 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 20.30— «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.55 — «Жизнь Берлиоза» — 6 серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). Венгриин ба Канадын хабаадалгатайгаар Франциин ба СССР-эй үйлэдбэри. 22.00 — «Время». 22.45 — «Дэлхэйн һониной дэжэһээ». 23.45 — «Балерина Кунакова»—фильм-концерт. 00.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — «Сердце под контролем» — баримтата фильм. 9.40—«На ринг вызывается»—уран һайханай фильм. 11.10 — Поэзи. С. Городецкий. 12.10 — Француз хэлэн. 12.40 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан телевизионно фильмүүдэй фестиваль. «Завтрак на траве» — 1-дэхи сери. 13.50 — «Сугтаа — эбтэй бүлэбди». 14.15 — «Һурагшадта хилээмэн тухай». 14.45 — Шатарай һургуули. 15.15 — Гадаадын оронуудай уран зурагай искусство. 16.00 — «Народный артист СССР Б. Ливанов» — баримтата фильм. 17.00—Концерт. 17.35 — Шэнэ һонин. (17.40 хүрэтэр).

Улаан-Үдэ. 17.40 — Түймэр сараха тэмдэ... фильм.

Москва. 18.00 — арьбалалтын ... — Концерт. 18.55 ... фильм. 19.30 — ... новай зурагуу...

Улаан-Үдэ. 19...

Москва. 20.20— ... ба ажабайдал.

Улаан-Үдэ. 20... забһарлалга.

Москва. 21.00 — ... нойрсогты', багш... —Эрдэм дэлгэрүү... 21.30 — «Эб най... залуушуулэ. 22.00 ... 22.45 — «Душеч... һайханай фильм.

Редакторай ...
П. Н. НИ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-85, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00446 Заказ № 134. Индекс 04649.